КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 5 сентябрь, 1968 шу. № 107 (4587). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхерачу Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕКА

Наурски района Ленина цІерагІча совхозе хІанз кемсаш чуэца болабеннаб. Дика кхоьый из культура шоллагІча отделене.
СУРТА ТІА: кемсаш хьийохкача хьакхле лелаш Эсмурзаева Мамаши Намердина Инаи. Норма 200 килограмм йолча, хІара денна 250—300 килограмм кемсаш хьийохх цар.

Н. Небишенко сурт.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

ЛАКХАЧА АГРОТЕХНИКА— ШЕРРА НИКЪ

ДУКХАГІА илат лакхара вай республикн йоккха моттиг дІалоац гуракхьа дуьча илатаца. ХІамаш дІашича лаьттаех 76 процент дІалоац цар, хІьта цигара вуэц 70 процентал кІезигагІа дацаш илат.

Гуракхьа дІадийнача илата тоьал тІоалал йола ии сезон—гуйрен бІаьстиа кхоач. бІаьсти дІадийначи илатал дикагІа дукхьалъетт из боккъала а.

Илат дика Іалгара лаккхара а из хьункъалара а керттердар ха из гуракхье а массанахьа а цхьатарра хьалтІадала доладалар. ХІьта из хила йиш яц илат дикагІча хина дІа па дийча. Цу гІулакха аттара доккхІамегІдар да лаьтта лерттІа кийчдар.

Илаташ дІаде лелалала дукха ха йисаиц, бахьла хІанз а хьалха кхача культураш чуйина дерриге лаьттащ аьха дахьалаш Грозненски, Сунженски, Шаьла районашка. Дукхача боахамашка трактористаша шин сменагІа белх бергбола гІулакх вІаштІехьдахьхаьхаш, механизаторашта тоьар бахьан долаш бизза пайда эцащ ния болча техниках. ХІанз а дІадахьхкадан трактористаша «денжен бусиэ» олаш йолча практиках болх белга. Цхьайолча тракторни бригадашка общественни кхача кийчбаш, хаинахье ахьа итогаш яц, нахе зеща керда талеташ журналаш кхаьаш. ХІьта хоаш ма дий лаьтта лелалара культура тоаєча механизаторащ хьалхарчарца хила безнлга.

Вай республике химичча тракторестий яхьаша къаьгга хьахьекхар дика лаьтта аха хов говзанчаш пайцига шортта болга. ХІана массанена а вовааш на Сунженски района Кирова цІерагІча колхоза механизатор А. Растулько, Грозненски района «Старомотовский» совхоза тракторист М. Гепазов, Гудермесски районе «Дружба» совхоздера В. Ефимов. КъилбаселаКавказ зональни къаьхка «Беларусь» ахача тракторашлаьтта оахаш хиннача М. Гепазовй кхоалагІа моттиг яьккхар. Кастта хургйоача Ерригроссийски аьхашка закъа лоацаш хургва говза механизатор. Цу тайпара йоккха опыт йола вах дукха ба вай республике.

Цхьабакъла, механизаторашта юкъа хІанз а болаш ба шоай болх тескл лелаберашl, шоашта тІадахьла гІудлакх керттІа кхоачаш ца дераш. прелажуникаш йоацаш, тІехига, нийса доацаш лаьтта оахараш.

Партийни организацеш, юрта боахама районни производственни управленей, колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ лехкарийла ба укх гаргарча денош ка гуракхьа илат дІадувргхола лаьттащ аьха йистолаха, зябь аха, тракторашка шин сменагІа болх бергбола гІулакх вІаштІехьдаккха, моральни материальни стимулех пайда а эцаш уж баьхаш лакха дикал йолаш делга Іалашде.

ХОВШ за дІалийна фу дика хилча. хьатІалоала илат а дика хулилга, из йоккъала, къыча а Іалама халача хьаланта дикагІа дукхальоттиага. Бакъли, из ховш ханна. 1968 шера пхьоалагІча классех доле фу мара дІадувргдаш ьнна социалистически декхар тІайбина дале а дуккхача боахамаша кийчдаь фу эшшача тайпара дика дац. Из гІулакх къаьстта ве латт дІадучча боарамга дІахозчалаьча фух цхьоалагІча класса дар 41 процент мара доацача МалгІабика районе, 31 процент мара доацача Ачхой-Мартана районе, 58 процент мара доацача Наурски районе.

Цхьайолча районашка тІехьадах фу цІендеяга а цуига лабораторешка хьежилга а. ЦхьоалагІа сентябрь хьатІакхоачаш 50 процент хилла долча фун лабораторешка тохкам баьб республике. МалгІабика районе 25 процент, Сунженски районе — 27 процент гаргга, хІьта цхьалолча боахамашка лабораторе тІакхухьа фу тохха а тІакхуча боарамга тІакхоачадаьхаш а ха. Масала, Наьсарен районе 2.795 тоннага тьежача гучадьнмал гуракхьа дІашича культурай 1920 тонн. е 73 процент, фу бІеча а тІаьда а долга. Шенинь делаза дукха фу да МалгІабика, Ножай-Юрта, Ведана районашка а.

Ехь а вогІа латт бІаьсти дуьча илата фу кийчдар а цІендар а. Юрта боахама министерства, районни производствени управленей, боахамий кулгалхоша, агрономашка къаьстта теркам тІабахийта беза фу цІендара а пхьоалагІча классал лохагІа хургдоацаш из дІадучча боарамга дІакхоачадара а. «Лаьтта лелалара лаккхара культура йола коллектив» яха цІи дикхара эшахь керттердар да из.

ЭЗАРАШ километраш дІахьа да колхозийн совхозийн кхаика хий дехкача каналаш, цар доалахьа я дотІам хьиецаш хий детта 400 агрегат. Гуракхье а лаьтта хий Іобадаьчар, дІадийна илаташ хьувкъалара мел эшар даьчар 1969 шера дика хьувкъам чувиаргба.

Бакъла, цу торонех дерригача а боахамаша леррттІа пайда эцац. Хий дехкача 20 эзар гектара тІа дІадувргза укх шера гуракхьа ув илат. ЦхьалагІа сентябрь хьатІакхоачаш 5 эзар гектара мара тІоалал чуйолийташ хий дилладац. Уж бахьаш лелара леладу Наурски, Шелковской районашка, хІьта Сунженски, Грозненски, Урус-Мартана, Гудермесски районашка хІанз а дІаболабеннабац хий дилла. Из гІулакх тоалара оапцагІбалац юрта боахама Министерства, мелиорацеи хий боахамеи Министерства, хий дехкача системай районни управленей кулгалхой, специалисташ. Колхозийн совхозийн лаьттанта хий дуллача хайра ловкъостал вац цар. хІьта боахамий кулгалхошкара из болх тоабелга цІенхаштта хьа а дезац. 1969 шера илаташ хьувкъалара хий дилла керттерчарех цаІ долга кхета а деш цу балха лана тІахьожам доаттабе беза колхозийн совхозийн партийни организацеша.

Минеральни удобренеш а етташ гуракхье илаташ дІалер мел пайдане да дувиа дезаш дац. Боахамий кулгалхой, специалистий декхар да илат дІахувиш йоахкача агрегаташта юхе удобренеш дІатІаоагIа вІаштІехьдаккхар. картограммашка хьежжа мел эша минеральни удобренеш а тохаш илат дІалер.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленна накъабахара, пятилетка кхоалагІча шера тІайна социалистически декхараш кхоачашдара тІагІертта болх беш ба республика юрта боахама къахьегамхой.

Н. САВЕЛЬЕВА.
КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо юртбоахама отделе заведующе заместитель.

Кердадар юкъекхувлаш

«Грознефтеразведка» треста бурувдеттараша тохамца кхоачашъяьй бархІ бетта производственни программа. Дукха лакха дебит йола скважинаш эксплуатаце дІаелнай укх шера тха треста коллектив. Цар мехкдаьтта лу Горагорске, Грозне, Октябрьски районе, Братувски майда тІа. Цу скважинашта юкъе къаьстта белгалъе еза «Грознефть» НПУ-ра № 58 йола скважина. Массанена дагайоагІа дІалахача шера укхаза ьнна хиина цІа. из социальчуга тІекъагІа. дийнахьи буси пхалдаш 4000 тонн мехкдаьтта а телаш болх беш я из.

Гудермесски майда тІа кхо бутт совгІа хьалха мехкдаьтта тела йолаелар № 178 йола скважина. Дувна делаш зац из мел доархІаме скважина я. хІана аьлча цо хьахьекхаш Гудермесски майда тІа кхы а мехкдаьтта хилар. Дебит даьгІ ца еш. дийнахьи буси 400 тонн мехкдаьтта луш я из. Массехк лош ала деза «Грознефть» НПУ-ра № 131 йолча скважинах а. Цу скважина вышка хьалъеш тха тресте аттара хьалха балха юкъе сетевой график йоалайор сахэ. Скважинана бурув тохаш хилар мастераш коммунисташ А. М. Золотарев, А. Г. Марулин керте латта бригадаш. Дукха хадоние вийсъелар цар балха юкъе, дале а, ханнахье из эксплуатаце дІаяла вІаштІехьялар бурувдеттарий. КІалхарча меха аптеки прусера мехкдаьтта луш я из скважина тІаз.

Дукнига яц из скважина мел доархІаме я. тха тресто чуйоагІача Али-Юртовски кІоарга бурувдеттача контора коллектив кІалхарча мелови тІоанашта из кхоалагІа бурув тохадар. хІьта цу ерригача а скважинашкара йоккха мехкдаьтта кІеж техай. Уж хІана доархІаме я аьлча, шин цу гаргга хьалха тІерча мела тІоанашкара мехкдаьтта кхоачадала доладелар. пулухьа дІалхарча мела тІоанашка «Іаьржа дешув» хиннадецаре, республика мехкдаьтта доаха промышленность дегІал йиш йолаш хилар.

Али-Юртовски кІоарга бурувдетта контора тха тресте хьалха латтарех цаІ я. ханал массехк хьалха кхоачашйир цуй коллективо бархІ бетта план. Нагахь санна плаьага хьежача, укх шера хьалхарча бархІ бетта ерригача контора бурувдеттараша 15653 метр бурув тоха дезаш хиннадале, тохар 16078 метр я. 1967 шера укх ханага хиллача 2 эзар метр дукхагІа ха из. Алкхаза даргдац, из толам халача хьалашка баьккхага. тоъаш яц обсадни. бурульни турбаш, цемент, кхыйола материалаш.

Ерригача тресте цІи хеза ба укх контора бурувдеттарий мастераш Н. Д. Гусаков. Н. Т. Марченко, И. Б. Прийман. А. Г. Мау. Н. Д. Гусакова кулгалду бригада укх шера хІаналехьа 2620 метр бурув теха яьнай. 8 бетта план 2290 метр мара йоацача. из бригада Алхазово илача участке бурув тохаш я. ХІьта, бархІ бетта план 130—150 процент кхоачашъяьй Н. Т. Марченко, И. Б. Прийман, А. Г. Мау керте латтача бригадаша а.

Уж толамаш дахара Іалашате чІоагІа пайдане хилар вышкаш хьалъеча оаха лелаю сетевой график. Укх шера хьалхарча бархІ бетта сетевой графикаца хьалъяь 9 вышка хапал дуккха а хьалха бурув тоха йолайир.

Уж вышкаш хьалъеш балха юкъе дукха кердаларш доаладир бурувдеттараша, царна юкъе керда конструкци йола забойни двигателаш, турбобураш, цхьа шарошечни бурош, кхыйола керда техника.

Тха треста бурувдеттараша шоай дерригa низаш тІадаладийтад пятилетка кхоалагІча шера план хапал хьалха кхоачашъяра.

Д. ГАБАЕВ.
«Грознефтеразведка» яхача треста отдела начальник.

ДОАКЪАР ДИКА ІАЛАШДУ

Тха совхозе доакъар Іалашдара гІулакх дикагІа лел Доолангъий-Юртарча отделене. Цул а ча а Іалашдара илан кхоачашъяьй укхаза. ХІьта из болх хІанз дІаха беш а ба.

Укх деношка къаьстта теркам тІабахийтаб отделене кІоаганна силос чуйоллара.

Дукха ха яц совхозе силоса хьажийлаш хьалха йолаль. ХІьта а, кхычахьа юкъе мара ца кхаьча болх цу отделене чаккхбала баьл. Укх тІеххьарча 5—6 дийнахьа укхаза кІоаганна чудоаллаь 4000 тонн гаргга мола доакъар. Из а 1000 тонн мара ца эшаш бІарчча илан.

Шин агрегатана баьб из болх. Цар тІа багІа хьинар дола кагий нах комбайнераш Местоев Висангирий, Ганижев Іалихан, трактористаш Мальцев Дмитрий, Торшхоев Муса. Хьаш лелаю цар кхьачача, лаккхача хьажкІашта юкъе гІоана шоай агрегаташ. бекттахаме хеташ, хьатІадоагІа Іа дагадоллаш къахьег цар.

Пхьаьнха а да белгалдаккха дезаш. Цу отделене из доакъар кІоагашка дІаувлаш цаІ машина яц, е эпаш а яц. Укхаза тракторни тележкаш, — «масси» яха тракторашка оапнагІа яьхай цу гІулакха. Ерригаш 7 я уж. Цар кхуэ цу шин агрегатага тайжжа болх байта. Дийнахь 120—130 машина доакъарах етте тележка хьатІаяль цар кІоаганка.

Доакъар Іалашдеча боахмача механизаторашта фу эш хьожаш массала царна юхе хул укхазара управляющи ноч. Оздоев, кхыбола отделене кулгалхой, специалисташ.

ЭсалагІа хел гІулакхаш кхыча отделенешка. 5000 тонн силос чуйоалл езаш ба Наьсар-Бертерча отделенера бараш а. Бакъда укхаза сихлаш. 1000 совгІа тонн мара мола доакъар чудехадац, торонаш йолаше а.

Уж кхоачашйоапараш цигара дІадахара, доакъар Іалашду болх сихбара гІодеш за тха.

М. МУЦОЛЬГОВ,
Наьсарерча а «Назрановский» совхоза зоотехник.

Хьайбаш леладерий сийлен декхараш

1968 шера республика боахамий хьайбаш леладераша лаьрхІад плана совгІа цхьа эзар тонн дух, шин эзар тонн шура, шин миллион фуь, 150 тонн тха доха.

Пятилетка кхоалагІча шера бархІ бутт чакхбаьннаб. Цу хана баьча балха итогаш аьй совхозийн колхозийн фермашта.

Цар хьатой дуккхача фермай коллективаша шоай декхараш толамца кхоачашдега. Республика бІарчча хьайнача соакха укх хана декхачта дукхагІа дехкад дух, шура, тха. Планал совгІа 107 тонн тха дехкад республика ха леладераша.

Яхье баьнначарна юкъе хьалхе Наурски района хьайбаш леладераша я. Цу района боахамаша хІанзале фуаш, тха доакъара шера план кхоачашъяьй. хІьта шура йолкхьаргадалача а кхычарел дикагІа да цар къахьегам. Цар толамий къайленаш хьайбашта дика доакъар, зоотехнически бокъонаша мaхххара гІулакх доттадар хьахиннад из дерриге.

Во дац Сунженски, Гудермесски, Шелковской районий фермай гІулакхаш а.

Цхьабакъла республика юкъара хьокхдамаш во деце а кхы а йолаш я шоай декхараш кхоачаш ца ду бІарчча районаш. Царех аттара хьалха белгалъе йоагІа хьайбаш леладарга дилачча йоккхагІчарех йола Грозненски район. Из район а республика аьтетттар. Укх тІеххьарча беттанаш хьайбай продукташ дукхагІа йоккха баьниаб уж, хІьта а тІехьабусачарна юкъе бисаб цу района хьайбаш леладераш.

Планах йоагІа шура йохкара лерало аьй Наьсарен, Советски, Шаьла районашка.

ХІара ферме хьайбай продукташ елсамъяхара мел эша хьалаш долаш да.

Цу дикъе керттерда хІара боахаме кхоачамбалла доакъар Іалашдаь хьайбашта доаттІача тайпара гІулакх доаттадар да. Нийса вІаштІехьдаккха беза хІара ферма коллективаш болх.

1-ча СЕНТЯБРЕ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ЙОЛА СВОДКА ШЕРА ПЛАН (ПРОЦЕНТАШЦА)

Районаш	Хьайбаш	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	54	63	88	87
Ведана	73	78	101	61
Грозненски	55	66	71	106
Гудермесски	78	77	108	78
МалгІабика	52	71	108	89
Надтеречни	58	77	109	83
Наьсарен	57	58	101	111
Наурски	31	87	114	116
Ножай-Юрта	89	75	110	38
Советски	52	54	105	56
Сунженски	77	77	108	112
Урус-Мартана	65	73	89	73
Шаьла	71	69	68	100
Шелковской	63	91	91	106
Ерригача республике	62	71	84	104

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Сентябри октябра хьалхара ах бутти — республикна кхаш леладерашта чІоагІа бехкткхаме ха я.

Цу юкъагІа механизатораш хьажкІа, гІаударгаш, шекара свекла, дуга, комсаш, коартол, тІехьа хьадолаа бьцадаараш чуэцаш, гуракхьа юв культураш дІаюош, зябь оахаш, доакъар Іалашдеш хул.

Декхарие дукха хилерал совгІа царех цхьаькча дицдалийте йиш йолаш я дац.

2-гІа сентябрь хьатІакхоачаш республика боахамаша чуийцай 33 эзар гектара тІара хьажкІа е ерригех 39 процент. 5.891 гектара тІара гІаударгаш е чуэца езачох 22 процент. Хьалхарча 234 гектара тІара мерза оалаш хьаьхкха.

Уж культураш чуэцара балхаш сохкарчул сихагІа дел укх шера вай кхашка.

БІаьстан юкъе дІае лерхІача культураш 80 гектар зябь аьхай. Планах аха езачох 28 процент хул из.

Цхьаболча боахамашка гуракхье дуьа илаташ дІаде болабеннаб.

Царна лаьрхІа 137 эзар гектар лаьтта аьхал республике е уж дІаде эшачох 66 процент.

Гуракхье дуьча илаташта лаьтта кийчдара гІулакх тІехьадовх Ачхой-Мартана, МалгІабика, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла районашка.

Дукха а тайп-тайпара я балхаш чакхдаха деза хІана кхаш леладерий. Цулухье механизаторий болх дика вІаштІехьбаьнкха, цар йовшкарча техникак бизза пайда эцргболаш леладе деза гІулакх.

2-гІа сентябрь хьатІакхоачаш гІаударгаш чуэцара, гуракхьа ювча культурашта, зябь лаьтта ахара йола

СВОДКА
(План процентацца)

	ГІаударгаш чуэцар	Зябь ахар	Гуракхьа юва культурашта лаьтта ахар
Ачхой-Мартана	33	32	67
Ведана	—	9	92
Грозненски	46	22	73
Гудермесски	80	43	68
МалгІабика	—	18	62
Надтеречни	16	41	54
Назрановски	—	20	49
Наурски	—	31	77
Ножай-Юрта	14	6	73
Советски	—	—	83
Сунженски	12	41	42
Урус-Мартана	—	21	55
Шаьла	13	36	47
Шелковской	84	21	72
г. Грозный	—	25	—
Ерригa	33	26	65

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ КХОЛЛАМ

Татаре мехкдаьттахоша дуь кхайкарал хьал а лаьца тха промысла коллектив доахача толамашта юкъе дохкха даькъ да промысла рационализаторий. 1968 шера лаьрхІа тІайІна социалистически декхараш хІаналехьа тІехкхоачашдаьй цар. Ишта, 1968 шера балха юкъе 45 рационализаторски предложени йоалае декхараш тІайІйнадар промысла говзанчаша. ХІьта, шоаш денна дош цар кхоачашдаь бутт совгІа ха я. ХІаналехьа балха юкъе 48 рационализаторски предложени йоалаьй промысле, царех хиина экономически эффект 2549 сом да.

Рационализаторий болх дика лелара Іалашате пайдане хилар пхьоалагІча марте лена пхьоалагІча июле кхаччалца промысле хиина конкурс. ХІара бригадо, хІара участко шоай дерригa а низаш тІадахийтар конкурсе хьалхара моттиг яккхара.

Цудухьа, конкурса итогаш тоххача хана гучадаьлар балха юкъе дукха пайдане предложенеш йоалаьга. Промысла дикагІа болча рационализатораша юкъе ва вокхагІа вола инженер Н. Н. Орелов. Лоацца арга аз цун предложенеех лаьца. Дукха мехкдаьтта луш яхар № 871 йола скважина, фу дикча дукхагІа мехкдаьтта лургдар хьогІ во яхаш дукха уйлаш йир рационализатора. Специалисташца дага а вьавч шай тайпара цу скважина обработка е лаьрхІар цо. Цигадале, скважина гуш йолча ствола солино-кислотни ванна йир, цул тІехьагІа призабойни зонана солино-кислотни ванна йир. Уж мероприятеш чакхъяьхачул тІехьагІа скважина дебит массехказа дукхьелар.

Дика пайда баьлар промыслана № 2-ча бригада мастера Х. Г. Новадве, оператора Я. С. Луценко рационализаторски предложенеш балха юкъейоалар бахьан долаш. Массехк километр, дукха турбаш дІайоахийташ, йилла езаш хиния мехкдаьтта лини, цар лаьрхІар юкъе да дІайолача магистральни мехкдаьтта проводах дІатоха. Ишта, дукха турбаш кхоийр № 145 йола скважина, керттера мехкдаьтта парке дІайолача № 8-ча мехкдаьтта проводах дІатохар бахьан долаш а.

Дукха доархІаме рационализаторски предложенеш я промысла заведующи йолча М. Я. Паува, операторий Н. И. Мишенцева, Б. А. Балаева чотах а.

Пятилетка кхоалагІа шу чакхдалалехьа балха юкъе кхы а уттаи предложенеш йоалае лерхІ промысла рационализатораша.

М. ХУБЕЦОВА.
«Малгобекнефть» НПУ № 1-ча промысла рационализаторски балха йола инженер.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА (XI ХЕРЖАЧА) VII СЕССИ ГУЛЪЯРАХ

1968 шера 5 сентябре дийнахьа 3 сахьат даьлча 1 Май цІерагІча беша ахкан театра помещене чу (Первомайски ул., 11) гулъю къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета (XI хержача) VII сесси, цига хувнаш ер дешаш а хургаолаш:

1. Юкъервьнначул котиметта городской Совета депутат хьаржаре результатех йола мандатни комиссе доклад.
Докладчик — мандатни комиссе председатель — нов. Цызмав.
2. Торговлеи общественни къачени хьакъехьарча массазарча комиссеи коммунальни боахама хьаькъехьарча массазарча комиссеи балхах йола отчет.
Докладчикаш — комиссей председателаш нн. Кеворков Зазини.
3. Городской Совета массаарча комиссей балхи хьахах йола исполкома секретара информаци.
4. Организаци.

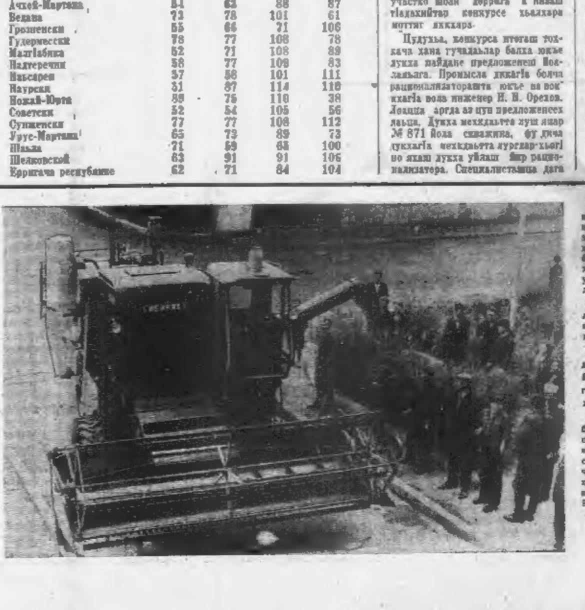

Илат чуийцу «Сибиряк» яха СКД-5 комбайн серегІа аравеца йолаьла кийчлуш я Красноярски комбайнови завод. Кердача комбайно Іалашду хьал сордалу, атта оаталу, цхьан бІаргаме ца кхача культураш а, хІьта иштта сов гІунал йолеи фуи участкашкарен илаташ а, оасарас лакха а йолаш, дика чуэцара.

Шийчарел совгІа кхы приспособленеш а йолаш, крупяной бобови культураш а чуйолургья цу комбайнага.

Ши барабан бола сарда устройство дукхача тайпара вІаштІехьъакха йиш йолаш хилаpо торо хулийт ерригa киллагІа аьттув йола балха режим харжа.

СКД-5 яха комбайн пхьа барабан болча СК-4 ячача комбайнал толагІа хилар бІаргагу укх тайпарча масалах: нагахьа санна СК-4 цхьан сахьата 1,8 гектар чуэце, СКД-5 ячача комбайна оасарленах 2,14 гектер хул. Цхьа керда комбайн лелаярах шера боалача экономически пайдах 947 сом хул.

СУРТА ТІА: СКД-5 яха комбайн

Ю. Бармин сурт.
ТАСС фотохроника.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

ЛЕРТТІА КИЙЧО ЙИЧА

У ХХ деношка чаккхъюклаш латтача отчетно-хоржамашй собранешка Урус-Мартанан района совхозий цеховой партийни организацей коммунисташ итогаш ю юрта боахама хьалхехьара парте XXIII съезда а Центральни Комитета Пленумий а решенеш практически кхоачамъярах. Уж лерттІа кулгІайуш шоай боахамий экономика хІара дегІахкуларан чІоагІъяраш, хьат, дулх, шура, баьцадараш, сел, кхийбола юртбоахама продукташ йоахийта алсамдаккхара, юрта дІадедар лоадара, къахьегама оцсарие хиххьара даьчун а де доллачун а.

Отчетни докладашкара а парте членашеи кандидаташеи собранешка даьча къамэлашкара а къоастам боллаш бІаргагу наха хьалхабаьнна болхараш, пятилетка задании ка маьхала а юкъаш кхоачашъярей В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара даха на доаттІа ннакъадакараш йола деррига халкъа социалистически яхь йоаржераш коммунисташ хилар.

Гуш дар бюро, парторганизаце секретара отчетни доклад организационно-партийни, идеологически, культурно-кхетама балха, боахам делабара гІулакхий еррига оагІонаш чулоацаш йола собранеш лакхача ийейи боараме чакхъюклаш хилар. Цу тайпарча собранешка коммуниста, гІулакх довза а довзаш, отчетаи юкъара юкъе хьинаре дакъа лийца цу Іеш, къоастам боллаш йола, дика уйла яь, дешна ковта бола предложенеш тел, чакхдаха деза гІулакхаш белгалдоах. Цу хьакъехьа цхьайолча партийни организацешкара массехк масьа доаладерга вай.

Мичурина цІерагІча совхоза 2-ча отделене партийни бюро секретара Пуцаев Ризвана шиий отчетни доклада юкъе йоагІаш йола моттиг къоастальяр коммунистий политически дешара дешашта. Политически образовани дакхача маІане хилар а доархІаш. Укхазара неррига 21 коммунист дІадахача дешара шера партийни просвещене сете деллаш вар, цар дешара кулгалдеш бар дика кийчбенна пропагандисташ Исаев Ахьмади Ескиев СаІидхи. Дика кийчду партийни организаци хьатІадоагІача керлача дешара шера а. Политически дешаре дика агитаторашеи политинформаторашеи хила нордъестал даьр гІана члонашта Зайнулаев Анба, Сулибанов Хьамида, Умаров Къудена.

Доклапчико къоастам боллаш дийцар коммунисташ совхозий производства кертерча участкашка кийсбаь дІа-ха оттабара хьакъехьа а. Тракторно-полеводчески бригаде, хьайбаш леладеча фермашка, механизировани звеношка боккъала а дика къахьег коммунисташа: комбайнера Бисаев Ахьмада, звеньевойс Далаев Шамсудина, бригадира Пухаев Хасмахьмада, кхычар. Доклада юкъе йоагІа моттигаш къестаяьй идеологически, культурни-кхетама, организаторски балха, профсоюзий комсомольски организацей, халкъа контролерий балха дешашта.

Укх шера отделене къахьегачхоша соалхарчул гаьнна лкагІа кхахьегара, дерригача хьадкеший хьакъехьа планаш тІеххоачашъяра кІезигача доархІаме хиннаи партийни организаци, кІезига къахьийтадац юртбоахама производстве кертера дакъа дуцача шун коммунистамо.

Терконца мов. Цуцаева докладага ладийгІачоа хета йиш яр, цу тІа деина хІана а аьнад, коммунисташа дувца дикадар мара, кхы хІана а дисадац, аьнна. Цхьабакъда. из нитта хилазар. Докладага ладийгІачух тІехьагІа коммуниста пренесІа дувца йоардар партбюро балха юкъе кІезига а доацаш дола кхоачамбоацараш, уж дІадахара де дезараш. Нитта, парте члена Зайнулаева дийцар ВЛКСМ 50 шу дизара нахьайоаца, хІара денна боккагІча новкъостий хьехамаш эшача комсомольски организацена парторганизаце бюрос мела кулгалделга. Комсомольски организацена кхоачам балий кулгалдеш ца хиларах комсомольцашеи совзе боанча кагирхоиеи общественно-пайдаиерча къахьегама юкъе, совхоза, юрта общественни вахара юкъе дииза дакъа лувцац.

КПСС члена Умарова йоахар, массе а хана лоаман дагІенашка хьайбаш леладерашта юкъе культурно-кхетама болх цІенхаштта тоабара партбюрос мела йоакхо елга.

ХІаьта коммуниста Барсева геттара нийсі белгалдаькхар боахам лелабара гІулакха тІахьежам лоаттабара бокъонах пайда ийбелга, тІаийха решенеш кхоачашъяра тохкамаш делга партбюрос мела леладеш хилар.

Ин. Сулибанова, Дукаева, Дреанике дийцар хьувкъамаш лакхлара, общественни хьайбай продуктивность алсамъяхара, совхози производства дерригача доакъой рентабельность айяра резервах отделене хІанз а мела пайда ийбеш хилар.

Миттача гІулакхана, коммунистана дах къамаьлаш корта болаш, парторганизаце берригача коммунистий болх тодбараи цар деиал лакхдараи тІадерзадаь дар.

Корта болаш а гІулакхаш тоадара тІадерзадаь а дар «Красноармейский» совхоза 2-чеи 3-чеи отделеней. Мичурина цІерагІча совхоза цхьоалагІча отделене, «Генхиский» совхоза шоллагІча отделене партоорганизацей отчетно-хоржамий собранешка коммунисташа дах къамаьлаш.

Цхьабакъда, партийни комитеташа собранеш кийчъяра е йоагІа йоакхо цу хьача парторганизацешка лохача организацинойи боараме чакхйинай уж. Нитта, Мичурина цІерагІча совхоза кхоалагІча отделене йоккхача партийни организаце отчетно-хоржамий собрани вІашгІехьле йоацаш чакхъьлар совхоза парткем отчетни доклада чулоацама хьалхха а дух тІа ца алар. из массе а оагІора кийчъе партбюро секретара нов. Шамсадова новкъостал на дар бахьан долаш. Пулухьа чулоацам кІезига болаш, критика йоацаш хилар из. ХІаьта дукха хІама ца эшшаш берригача собране хиннача коммунисташа пренешка къамаьлаш дьдале а царех дукхагІдараш парторганизацена хьалхашка латтача керттерча декхарий хьакъехьа доацаш а хилар.

Из геттара доккха кхоачамбоацар да. Цу тайпара дола кхоачамбоацараш кхыча партийни организацешка ца хилийтара, собранешка юхаувзалулга доаца, новкъостий хьал хилийтара, критикеи самекритикеи йоаржаяра, коммунисташа шоай устаной бокъонех бизза пайда ийбелга ІадІайдара, къоастам боллаш йола решенеш яра эша гІулакхаш хьал парте райкомо.

А. ПАЛЬЧАК.
КПСС Урус-Мартановски райкома оргатдела заведующий.

«Электроприбор» яхача заводе дуккагІа болча къахьегамхоша йоазаш я прессовщицай бригада кулгалхо Некредина Нина. Заводе йолаенний цун къахьегама биографи. Заводе йоагІаш кхьаккха а гоазал йолаш хиар яз. укхаза Ісмийр но прессовщица гоазал, хІаьта шу совгІа къахка коммунистически къахьегама ударник йола Нина бригадан кулгалде оттийр. Дика вІаштІехьбаьккхаб къовча бригадира шоай коллектива болх, хІара бетта 120—130 процент кхоачашъю бригада производствени программа.
СУРТА ТІА: хьалха латтача бригада кулгалхо Некредина Нина болх беш я.
М. Ианова сурт.

ДИКА КЪА А ХЬЕГ, СА А ЛОІ

Тирка аьтта оагІорахьарча лакхарча гувнаш тІа цхьатарра хьаллатт «Старогрознефть» ПНУ «Брагуны» яхача № 4 йолча промысла №№ 34, 35 йолча скважинай установкаш. Цу установкашка вахача бІаргаго йиш я хьинар дола мехкдаьттахой. Шоаш болх бу моттиг а хоза, цхьалха лелаю установкай даьша. Гонахьа цІена я, гаьнаш дІайийнай, сийрда цІе аназаш дагІа, гІувнашта гонкахьа кирпишкаш ехкай. Из гІулакх кхоачашдеш дукха къахьийгаб воккхагІволча оператора Е. Коврижкинея цун новкъосташеи.

1966 шера хьалъяй скважинаш. Дукха ха яц из. Цу хана хІара шера шоай планаш а шоай тІанйна социалистически декхараш а тІеххоачашдеш хьайоагІа хІара скважина коллектив. Из карагІдоал царна шоай деррига низам оарцагІдоалаш, производства гІулакхаш кхоачашдара творчески къахьегарах. Кулг вІашка на лулаш болх бу укхаза хІаране фонтанни скважина караерзаара. Обвязка, автоматика Іомаю: механизм, цуи уалаш дикагІа Іомаярга хьежжа пар балха процесс дикагІа хул. къахьегама оасарле лакхлу. Цхьабакъда дукха халонаш нийслора уж скваживаш аварийни хиларах. Вахтови операторашна Іомайир тралии установкай еррига уалаш. Установкай керттерар Іомаладь баьтча цар цахадлаш болх белга кхоачашдир мехкдаьттахошна. Массабола болхлоша техминимум чакхъьиккхар промысла кулгалхошна.

Августе болх бе йоалаллийтар насосни резервураш-тысячиникаши. Уж дІаеттаяро торо хилийтар мехкдаьтта дІадахийтара гІулакх аттача даккха, газови пробкаш ца хилийта.

Мехкдаьттахоша «Фонтан» яха газет арадоах. Пун оагІеш тІа нааетт бригадай вахарах йола материалаш, къахьегам дукха бечача дикача коллективи турпалех дувц.

Толаме къахьегача промыслошкана дика салоІ. Къаьстта дукха деза царна каспийски форда тІа ахар. Мукъадолча низ дийнахьа массехказа чиннаб уж укх шерё форда тІа. Цига ахар вІашагІдеткача Г. Мишутина доккха баркал оал мехкдаьттахоша.

Нитта хьинаре къахьетам дика салоІ №№ 34, 35 скважинай мехкдаьттахош.

Шоай толамаш хетаду цар В. И. Ленина 100 шу дузача денна.

В. ШОКХАЛБИЕВ.

ХИМИКИЙ КОТАЛО

Товарни продукци арахецара план 28 августе продукцеи реализаци яра план 27 августе кхоачаш а нь Грозненски химкомбината полиэтилена сентябрь беттача чотах бІаьш хьараш сома нийса продукци арахийцай.

Дика къахьегама толамаш даьхад П. Ширеева кулгалдеча полиэтиленовски А. Ромашовай В. Дронкиной кулгалдеча № 131 йолча смену доаппахачеи цехий коллективаш.

Н. КОСТЫРИНА.

ВЛКСМ 50 ШУ ДИЗАРГА

ЯХЬ ШЕРАГІА ЯРЖАШ ЛАТТ

Цхьа зоари ах зари совгІа хІамига саги йоІи я тха заводе болх беш. Кагирхой творчески хьинар айдара, царна идейно-политически кхетам балара, къахьегам дукха безаш уж хьалхехбара дами йоакхо ю заводa парткома, цехови партийни организацеша, берригача коммунистама. Масала, укх тІеххьарча хана парткома дийцад укх тайпара дешаш: «Нефтеаппаратурни цеха кулгалхоша коллектива беча кхетама балхах», «Комсомола комитета цехови комсомольски организацешта кулгалдарах», кхыдараш. Уж доархІаме дешаш кийчдеча доккха дакъа лаьцар комсомольски балха опыт йолча коммунисташа ин. Петрова, Писареве, Корнеева, кхычар а. Партроно тІанйда соцам кхоачашбаре дикка тоабир комсомольски болх.

Комсомольски организаце болх во бар а дика бар а дукхагІча даькъе цуина керте латтачох тийша да. Цудукьа парткомо къаьстта йоакхо ю комсомольски ха йола коммунисташ царна комсомольски организацешта керте уттабара. Комсомола комитета секретаралла укх шера кхоалагІа кержав коммунист А. Кантара, членаш ба хьона коммунисташ М. Дзотов, В. Писарев, Е. Черепникова, цехови комсомольски организацей секретараш, группкомсоргаш, бюро член волаш 17 коммунисти КПСС членалла кандидати ва тха заводе.

Комсомольски кадраш кержар, дІанийсъяр тоадарца цхьана парткомеи юххьанцарча партийни организацешеи тоабу кагирхошта коммунистически кхетам балара тІаберзабаь бу болх а.

Дика технически юкъараобразовательни кийче йолаш хила беза хІанзара оборудовани латтача цехашна болх беш бола кагирхой. Пулухьа цу гІулакха массаза а йоакхо ю оаха. Вузашка, техникумашка экзаменаш дІалуча хана, сайрийнарча школашка а технически дешар дена а нах хьожабеча дика новкъостал дир завода активо. ХІана 500 къона йоІкло ва тайп-тайпара дешар дешаш, хІаьта 100 йоІи зІамига саги технически курсашка шоай квалификаци лакхъеш ба.

Юкъара школаш чакхъяьча дукха кагирхой тхо болча балха ухача хана царна боккхой гоазалаш хьехара вІашагІйелла лаьрхІа йола группа я. Хургболча токарашта, фрезеровщикашта, сверловщикашта теоретически лекцеш еш опыт йолча инженерно-технически болхлоша, хІаьта практика цар дІахьу кадрови болхлоша.

Кагирхой школа доакъашо чІоагІа пайдане я хьалха латтача опыта школа. Цига дешаш ба дуккха кагирхой.

Кагирхой къахьегам безам хьакхебара чІоагІа доархІаме да уж социалистически яхь, коммунистически къахьегама болама тІеххьарча яхьа юкъеозар. Коммунистически къахьегама ударника яха цІи лелаю 260 зІамигача саги йоІеи. Царна юкъе къаьстта белгалбаьинаб слесарьсборщик В. Комаров, котельникаш А. Дзюбенко, В. Эльмурзаев, кхыбараш а.

Цу дерригенех а мел доккха беркат доал цхьаькх механически цеха комсомольски - кагирхой участка коллектива опыто. 1966 шера «Промышленни предприятиех гІоллениии коллективашка къахьегама социалистически дисциплина хилийтара Тульски областа партийни организацеца беча балхах» яха КПСС соцам арабаьннечул тІехьагІа нетизии участка коммунисташа къахьегама дисциплина чІоагІъяра дІабохабаь болам шерра хьалльяар комсомольцашеи кагирхошеи.

ХІанз цу участке саго телхам къахьегама дисциплина, цхьаккха а вац норма кхоачаш ца еш. Укх шера къона нийс болхлочоа еинай коммунистически къахьегама ударник яха цІи, нийс саго балха разрядаш лакхъьай.

Къоначарна новкъостал деш, царна шефство лелаеш ба къаьна кадрови болхлой. Дуккхача кагирхошта нийса вахара никъ хьийкхаб Каледин Михаил Ивановичa, Шиянова Клавдия Ивановнас, кхычар. Из дика традици тІехьено тІехьенга а луш хьайоагІаш я тха заводе. Дукха ха йоалмаш заводе балха баьхкачарна ший гоазал дІаІемаеш ва хІанз къона коммунист Воропаев Виктор.

Шефски новкъостал тІоагІдара а тоадара а тІадерзадаь дар балха тІа лакхара толамаш а доахаргда вай, воашта уллув тІехьабусараш а хулийтаргбаш вай аьнна М. Каледина, В. Воропаева, Г. Гудушиуе хІадоладь дика гІулакх а.

Шерра хьежай заводе «миш профессех дикагІар» яха цІи ст-кхара тІехьара яхьа. Профсоюзни заводской комитете хІара квартилах цун итогаш ю. Из сийлен цІи дукхагІча даькъе кадрови болхлоша йоахар хьалхагІа. Вакъда, укх тІехьарча хана царна дукхагІа «ииа'бе» баьинаб кагирхой, хІаьта токараш В. Сальников. К. Скачкова, котельщик В. Эльмурзаев, кладовщица Г. Черноазубова, хІанзе а из цІи лелаеш ба. Из яьккхачукна дукха нах болча торжественни дІалу свидетельсташ ахчан совгІати.

Кагирхошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра, уж къахьегам дукха безаш, коммунистически кхетам болаш кхебара дукха болх бу комсомола комитето. Но хІара бетта итогаш ю кагирхошеи комсомольцашеи баьче балха, дикагІчарна байракхи граматаши тел. Заводе коа латтача сийлен Доска тІа я хьалха латтача комсомольций слесарасборщика Комарова Бориса, токара Гордиенко Татьянай.

Кагирхой вахаре боккха моттиг дІалоац физкультуран спорто. Завода физкультурни деакъашьа я йоакха спортивни дворец, хІаьта болхлой общежитеш йолча комсомольцашка хьалай бІаргча спортивни городок. Тайп-тайпарча яхьашка дика лоаш 1500 физкультурашо. Тха заводе дукха ба значкисташ, разрядникаш.

Кагирхошта юкъе бу идеологически болх тоабара, комсомольски политпросвещене дукхагІа юкъеозара дами терко ю комсомола комитета юххьанцарча партийни организацеша. Соахка болх беш хиннай «Глобус», «Прометей», «Кругозор», «Вай ленински комсомол», «Партех йола беседаш» яха кружокаш. Укх шера комсомольски политически дешара шу дика дІадоладара кийчо яь оаха. Кружокашта кулгалде оттабаьй дикагІбола пропагандисташ, белгалбаьй нига дешаш хургбараш. Кагирхой коммунистически идеалашта тешаме хилийтара, даьхе дукха езаш, цхьаьна хьалхашка латта декхараш кхоачаше кийча болаш хилийтара тІаберзабаь ба оаха мел бу идеологически а кхетама а болх.

Шоай дезача цІейна — Ленински комсомола 50 шу дизара а В. И. Ленин вар 100 шу дизара а пачхьалкхан яхь а дикагІа къахьега, доша уйла йолаш ба тха завода комсомольцашеи кагирхойи. Укх деношка кхы а шерагІа яржаш латт царна шоайла социалистически яхь, кхы а айхьа латт цар хьинар.

В. ШЕЛКОВ,
[illegible]

Дика къалъет укх деношка Грозненски керттерча дукха комбината кагирхоша. Комсомола сийлен исторически цІей —50 шу дизара сийна тІанйца декхараш кхоачашдара деррига хьинар, низ оарцагІбаьккха къахьийгад комсомольцашеи кагирхошеи. Укх чакхбаьнача бархІ бетта комбината общественни вахаре лакъа лаьцад, шоай идейно-политически кхетам, балха гоазал лакхъеш хиннаб.

ТІанйца хиннача керттерча декхарех дар хІара комсомольца ший балха нормаш 100—110 процент кхоачашъелга, хІара аІамига саг, йоІ «Коммунистически къахьегама ударник» яха цІи яккхара социалистически яхье дика лоацаш хулийтилга. 20 комсомольцага смежни специальность караерзаййта, электроэнергии Іин кхояра чотах 5 зар сом пайда эца. Нитта кхыдараш. Комсомольски организаце волаш волча 53 сагах 35 комсомольцо «Коммунистически къахьегама ударник» яха цІи яьккхай, хІаьта доалаш доадеча цеха бІарччача коллектива «Коммунистически къахьегама бригада» яха цІи еннай. Соахка а хьалхара моттиг лькхар цу коллективо. Укх шера бетт-бетта

ДЕЗАЧА ЦІЕЙНА

110—120 процента шоай заданеш кхоачашъеш хиннаб кагирхой. ХІанз шоллагІа професси караерзаь волаш латт 28 комсомолец. 25 кагирхочо «Керттерча професех ваи» яха цІи яккхара къовсам лоаттабу.

Юбилейни шера тІаийца декхараш дІахо а кхоачашдеш шоай хьинар лаьгІдац кагирхоша. Социалистически яхье яьинай хІара цех, смена, бригада.

Ши-шегІа хьахинна хІама дац из. Боккха организаторски идейно-политически болх чакхбоах Омельченка Валентина Ивановна керте латтача комсомола комитето. Хан-ханнахьа заседанеш, собранеш ю комсомола комитето. Цига боахама гІулакхаш, кагирхой быт, цар кхетам лакхбара дешаш дувц. Собранешка кагирхоша дувца уттаду дешаш ходам болаш комсомола 50 шу дизара боккъонца кийчо яь вакъабахара тІадерзадаьи да. Уж кхоачашдара тІехьежам а лерттІа лоаттабу укхаза.

Дукха карагІдаьинад комсомола комитета комсомольцашеи кагирхошеи идейно-политически кхетам луча, цар салоІам вІаштІехьбоакхача, производствени дисциплина телхаерашна доаттабеча къовсаме. Укх шера дикаеи вІашагІкхийтаб кагирхой къахьегарча комсомольцашна, гражданскии Сийлахь-боккхача Даьймехкеи тІема ветеранашна, къахьегама ветеранашца. Укх шера цербІ коллективни поход яьй кагирхоша вай республика гІоллен вежарий республикашка гІоллен. Сайрейна болх йистебаьлча дукха кагирхой гулду комбината клубе. Цига а кхычахьара новкъостал деха ца дезаш салоІама мероприятеш шоаш чакхйоах кагирхоша. Цу гІулакха царна эша музыкальни инструменташ, литература да. Художествени самодеятельноста коллективо хан-ханнахьа программа эрграйоахаш сакъердаме концерташ уттаду. Къаьстта зритеташта сакъердаме хеташ чакхъюл сатирически выступленеш. Уж хун комбината кагирхой вахарах лаьца, ледарло лелаераш, дисциплина телхаераш буцдаш. Уж тІехь-тІехьагІа геттара кІезигхуш боагІа.

Комсомола юбилей, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара доаттІача беса кийчо яь пакъабахара кагирхой болама лерттІа кулгалду партийни комитето. Кагирхошта юкъе дами идейно-политически кхетам балара дешаш каст-каста дувца уттаду партийни собранешка.

Комсомола кулгалдеча балха комсомольски организаце болх кІоаргагІа бенна, дукха денна цига новкъостал де хьей. Кагирхой гІулакхашна айхха бувзам хилийтара, партийни собранеш мероприятеш кагирхошка дикагІа чакхъхийтара хІара цеховы комсомольски организаце секретаралла КПСС членаш оттабе легабаьй комсомольцашта партийна организаце. Уж ба дика къахьега, комсомольски болх дика беза КПСС членаш З. Сивоа, А. Левчин, Т. Коненко. Укх шера комсомоле кийчваь вгь саг парте хьайкан партийни организаце. Кагирхой хьинар кхы а айде, шоай цІейна лерттІа кийчо яь уж пакъабита декхараш уттаду коммунисташа шоашта хьалхашка.

С. БАРДОВ.

Сихбенна баьцадараш чуэпаш ба Грозненски района Ленина цІерагІча колхоза кхоалагІча бригада къахьегамхой. Дика хьийкхьай цар 31 гектара тІа дІайийна тІехьа хьайоала помидораш, кабуц, кабачкаш. ХІара гектара тІара чуръ 220 центнер помидораш, план 2 бІаь центнер йолча, хІаьта кабуц—150 центнер.

Дика доархІабу колхозхой шоашта хьалхашка латтача декхарех. ХІанзале даьхенга дІахьачай 310 центнер помидораш.

Помидораш гулъеца декна шоай нормаш кхоачашъеш къахьега болхлой дукха ба боахаме. Царех ба Бейбулатова Марьям, Гайворонская Надежда, Шрейнер Лилия.

Сурта тІа: (аьттехьара аьрехьа) звеньевая А. Игнатова, Л. Шрейнер, В. Иваненко помидерий кхай тІа.

«СЕРДАЛО».
2-гІа агІ. 6 сентябрь, 1966 шу.

ГУРАХЬА ДУВЧА ЯЛАТАШТА

ХІанз латта хьоттама хьалаш гурахьа дувча алата. зиба лаьтта ахара геттара аьттув болаш деллаще а тха района юртбоахама производствени управлене чудоагІача боахамашка лаьтта оахача трактористаша цхьан сиенах мара болх ца барах гуйраш балхаш тІехьадоах. Нитта района цхьадоазаш совхозаш декхарийда я гурахьа дувча алата 13.820 зар гектари зиба 14.355 гектари лаьтта аха, цу дакъе юртбоахама производственни управлене чудоагІа боахамаш гурахьа дувча алата — 10.400 гектари зиба — 10 зар гектари.

Миттза кхоачашду района боахамашна, хьадхашка латта бехктакхане декхараш? Белгалде деза района дерригача боахамаша гурахьа дувча алата хІанзалца аьха дерригача лаьтта 60 процент мара доацара. Геттара веала зел зиба лаьтта ахьита. Дерригаа аха дезача лаьттах аьха дакьина 23 процент мара дац. Къаьстта во оттадаьд цу гІулакх «Ингушский» совхозе. ХІанзалца зиба цар аьха лаьтта нуррийта процент мара дац. Кхы а кІезигагІа аьхад на лаьтта «Алханчуртский» совхозе — 14 процент.

Тха района боахамашкарча хьалашка гурахьа дув нлат дІадера эггара аьттув болашагІа йола ха я пхелагІча сентябре деза иттаагІча октябре кхачалца. Дала а цу гІулакха эша кийчо хІанз а яь баьинабац тха боахамашка.

Цу кхоачамбоацарий керттера бахьан да йолаш йолча лаьтта оахача тракторех 50 процент цхьан сменах мара болх беш йоацалга, хІаьта 30 процент тракторах технически кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш еха латт. Кхачарна ю ремонт геттара шортига а дикал лоха йолаш а ю. Цу гІулакха чІоагІа Іаткъ республика «Сельхозтехника» объединене тракторашта юртбоахама машинашта эша тайп-тайпара бахкалаш кхоачанбоацац да лоаттаар. Геттара во ІалашдУ «Сельхозтехника» объединене тха боахамаш хинанза эрйгІоачача силосни комбайнашца. Нитта 1964-ча шера дена 1968-ча шерага кхачалца еррагаш а тха района боахамашка яІта цу тайпара комбайнаш кхоъ мара яц, хІаьта цу дака деза тхона кІшараш 15—16 комбайн яр. МалагІа да пох хула зе? Комбайнаш къаьна а кІезига а хиларах силоса йийна хьажкІаш чуэлар тІехьадоал. Пух совгІа, кхашка деш дола балхаш вІашагІдоахкан хиларах, хьажкІа шиий ханнахьа хьекха ца яьлча гурахьа дувча культурашта лаьтта аха йиш яц. Массанена хоаш да гурахьа дувча алата дикагІа йолчарех цхьа предшественник хьажкІа йолга, хІаьта тха боахамашка бархІ зар гектара тІа йийнай яз. Силоса чуэша езаш я уж. Цул тІехьагІа хьажкІаш дІайийна хиннача лаьтта гурахьа юв культураш е мерзІ боахамий специалистама.

ТІадоагІача шера гурахьа дув алат геттара дика хьувкъаламе боккхача доархІаме да дийн фу Іалашдар. Республика дерригача боахамашна сайна тха района боахамий кхаш леладерашна к дене декхал гурахьа юв культураш укх шера дукхьал цхьоалагІча класса фуця дІос. Ала деза цу тайпара фу Іалашдара гІулакх «Кавказ» колхозе дика вІаштІехьдаьккхалга. Цар ІалашдаьІча фух 80 процент цхьоалагІча классах да, хІаьта вож ткъе процент шоллагІча классах да. Цу гІулакхо тешам болийт «Кавказ» колхоза къахьегамхоша дукхьал цхьоалагІча классах долча фу зІашуургхиларах.

Кхыча тайпара латт гурахьа ювча культурай фу Іалашдара гІулакх «Ингушский» совхозе. Ткъаь пхелагІа августе тІакхочаш 963 тонн мара фу кийчдаьккхар нига планах доагІар 1.668 центнер йолча, вешта аьлча планах 58 процент. Цул совгІа, Іалашкхьа фух цхьоалагІча классах дар 23 процент мара дацар.

Фу Іалашдарга киалчо кхы лакагІча хьалаш тІа яи «Алханчуртский» «Грознефть» Урса йилагІеи совхозаш. ТІехьалусача боахамий агрономаши берига къахьегамхойи дехкарийла ба укх массеха дийнахь оаша воль фу Іаламде. Цул совгІа специалисташ йоаре локхаш хила беза зиба, гурахьа дувча алата оаха лаьтта дикал лакха йолаш ахийтара.

Дукха ха йоашаш производствени управлене совешаш йара тха боахамий агрономашца. Цига белгалдир гурахьа дув нлат дІадера мел эзар. хІаьта хІара боахамашна специалистий теркам тІабахийтар кхоачамбоацараш дІадаха.

Нагахь сана, хІара боахама специалисташа кулгалхоша шоай еррига торонаш ларцагІйоахе тха торо хургья, гурахьа дув нлат хаппахьеш дикал лекха йолаш дІалийна дакка. Из хІанз тха керттера декхар да.

А. ДАСКИЕВ.
МалгІобина района юртбоахама производствени управленен керттера агроном.

ТХОГА

ЯЗДУ

КХЫЧА ТАЙПАРА ХИЛА А МЕГАР

Укх денoшка хилар ю. № 79—280 йолча трамвайн поезда тlа балха дlитlаьхкар трамвайн къона водитель Востропятова Галина Ивановна. Эггара хьалха сацаллша йолча юкъе поездо болх мишта бу а хьежа, ю талханза хиларах дог тийшачул тlехьагlа пассажираш а цийца йиьлаглча маршрутагlа бlубенна даьлар цо поезд. Го а баьккхи, юхаlоаглаш «Родина» ялача кинотеатра остановке дlахьача 30 метр йисача хиина, поезда хьалхашка гlолла пхорагlа иинъ а ховдабеш тlехъаьккхаш даттар 10 шу даьнна хургдолаш цаlи цунна тlехьа 6 шу даьнна хургдолаш цхьаьнхен лlамига ши йиlиг. Водителa, йоха ца а йохаш, вагон сихха юхасоцияра де мел дезвр лир, цхьабакъда, поездан йиlигаштех юкъера юкъ сов кlезига яр, цу тlа а тlехьа йоагlа лlамигlа йола йиlиг ког дlа а кхийтта, вагона хьалххашка lо а кхийтар. Вагона кlал кlама ца яхийта аьнна белла локе вагона хьалхашке боалла цхарал lохецабелар, йиlиг цхьарал тlа сецар. Вагон юха ма сецшинте а, цунна хьалхашка гlолла хьвара и иккха, шийнарча вокх йиьга тlехьа едар вагона кlал ннйсьенна йиlиг.

Цуних лог гlелденнача водителa, сакхетам чура я яьнна, кхы дlахо йига ца могаш юхесоцайир вагон. Кхьча водителa парке дlейиrар ю. Йиlигий тайпан цlераш ха вlаштlехь даланзар, хlинa выча уж цу сахьате яйда чулхвар.

Хатар хулчара даккхорак а йиlиг ца юаш хlалхарьаккхарах а Г. И. Востропятовайна баркал а аьлар, ахчан совгlат а делар трамвая управлене администрацe.

Ийиtкй даьнен ваннен ховлийтеш шоай йиlгаш йоечар кlалхаръяьхар мелла.

А. ШИЛОВ.

ТОРГОВЛЕ БОКЪОНАШ ТЕЛХАЕ ЙИШ ЯЦ

Дукха ха йоаццаш Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ший аргlанарча заседане дийцар Сунженски Советски районий юрташкарча торговле хьала хьакъехьара дош.

Президиумо белгалдаьккхар къахьегамхой депутатий Сунженски Советски районни Советаша а цар исполкомаша а юрташкара торговле дlахо дегlаккхувлара цlенхаштта уйла тlаухийташ хилар, торговлин общественни кхачани предприятей болх дикагlа тоабара дешаш хаддаиза хан-ханнахьа Советий сессешка а исполкомий заседанешка а хувцаш хилар, тlаийнъ решенеш, депутатийн, Советий массаларча комиссеш, активен новкъосталах ког гlортолга а еш, кхоачаяъяра лертlа организаторски болх чакабоахаш хилар.

Цу дерригие а гlо даьд районий торговле организацешa товарооборота планаш а шоай социалистически декхараш а кхоачашдара. Иштта, Сунженски районе 1967 шера товарооборота план кхоачашъйай 104,4 процент, хlаьта укх шера ворхl беттa — 103,9 процент; Советски районе — цу хьакъехьа 101 процентa 101,5 проценти.

Райисполкомаша йоккха терко ю торговлен общественни кхачанн предприятеш шеръяра а хьалъяра а. Сунженски районе харжархой наказаш кхоачаш а деш хьалъяьй Орджоникидзевске — кхачан предуктай магазин, Троицке — боахамен кхачани товарий магазин. Нестеровске хьалъеш латт 50 саг lоха моттигаш йола столовни книжний магазинии, райцентре — 1250 тонн бацнадараш лоаттаду моттиг, хlаьта Советски районе —50 саг lоха моттигаш йола чайнин деиген бийсанхен 10 тонн йоцалабулкаш лургйола пекарнин, (Советске) Зоны ялача юрта хьалъеш латт кхачан продуктай магазин.

Кlезиг-дукха тоабенна торговле кадраш хержара, дlа-са нийсъяра, кхетамца кхеара болх. Дукха торговле болхлой специальни дешара заведенешка деща бахlаш, шоай цхьара образовательни боарам лакхбеш ба. Кlезигагlа нийсъяла яьнна растраташ хулийта, къоалаш ду, Советски торговле бокъонаш телхаю моттигаш. Иштта, Советски района торговлен общественни кхачани предприятешка 1967—1968 шерашка цхьаннхе 4 моттиг нийсъенлаац материальни рузкъашта растрата хилийтан къоза даьн.

Сунженски района торговле предприятешка тlа-тlа дукхагlа дегlаухаш а яржаш а йоагlа нийдархой lалашбара прогрессивни формаш —тlадилла товараш дохкилга, товараш гуччахьа lодехкилга, нийдархой царна тlакхоачалуш уж хулийтилга, нийдархоша шоаш lалашбу магазинаш, и. кх. дl.

Цунна цхьана Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар Сунженски Советски районашка торговлен общественни кхачани предприятей балха боарам сиха дегlаухаш долча бахача наха эшаш хуларий боарамал тlехьабуссаш хилар. Районни Советий исполкомаша цкъаза машар хулийт торговле организацей силадашка шортта долаш дола промышленни а кхачан а товараш магазинашка дохкаш хиларна, даиза даргдоаца гlулакхаш дац хилашца ца доаладу товараш цхьайолча нах бахача моттигашка ший ханнахьа тlакхахьара. Масала, Советски района лоамал юрташка — Варанде, Гухе, Дайе, Кенхе, Харачое, кхычанхьа фатагеш ца кхухьа дукха ха я. хlаьта баха нах цу гlулакха деткъа боьзо а йолаш леткъаш ба.

Районий магазинашка боарам а ассортимент а кlезига йолаш да бсрий баракъаш, хоча гlирс, цlаглара гlулакхашта оша товараш. Торговле организацей кулгалхоша уж товараш кхочаш бала дlаахийтац. хlаьта райисполкомаша уж кхоачамбоацараш теркалдара мелал а лелаю.

Торговле культура хlана а геттара лоха а къаьстта а Советски района дукхахча магазинашка. Товараш дlагойтилга ца вlаштlехьдаьккхал, хьаннхе а заказаш дlайдехта, цlоу товараш цlагlа дlаихуьйта, цхьа тарра кхыдараш делга вlаштlехьаьккхадац, тlадилла товараш лохкилга кlезигденнад, йоаш я нийдархоша шоаш lалашбу магазинаш, 34 магазинах 2 магазине мара дац товараш нийдархой тlакхоачача хилар.

Хlана а тlехьа воча хьале да цхьайолча торговлен общественни кхачанн предприятешкара санитарни гlулакх. Советски районе общественни кхачан предприятеш цl аккха райцентре мара, нагахь школаш школьни буфет вlаштlехьъяьйнад.

Сунженски района цхьайолча магазинашкара хlана а дlадаьккхина да растраташ къоалаш дола, диста-зоа докха товараш нийдархошка дикха дlа ца кхоачийтилга. Иштта, техника 102 торговле предприятех 40 предприяте чу гучадаьннад товарий розничи мах гlоза тенхадаь, диста-зоа доагlар нийдархошта дlа ца тайнна, санитарни хьал во хинна хилар.

Сунженскин Советски районе кулгалхоша машар лоаттабу советски торговле бокъонаш телхаярна, кхоачам хилал лакхбац торговле культура бахьанеро., торговле эрригача предприятешка товарооборот кхоачамъяра бола торговле болхлой шоай бехктохкам. Масала, Советски районе 34 торговле предприятех 13-не масса а хана кхоачаш ца еш шоа товарооборота план.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо тlапийнаб уж кхоачамбоацараш дlадахара тlаберзабаь боагlаш бола сецам.

М. БОГОЛОВ,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума инструктор.

Шоана, кхаш леладераш

«Сельские Зори» ялача журнала цlаламгlча номер тlа ненатеха а «Дерригача халкъа рузкъа» яха статьи. Цул автор ва Нохч-Гlалгlайчен Грозненски района Цхьоагlча мая цlерагlча колхоза директор. Цо ший статья тlа дувц боахамий кулгалхойн специалисташ лаьтта леладара культура нийса вlаштlехьъяьккхара бехктохкам лакхбе безаш хилара.

Колхозийн совхозийн кулгалхоша, юртбоахама специалисташа, производственни управленей кулгалхоша, экономисташа чlоаглa пайдане хургья Ростовски областа Зерноградски района производственни управлене начальник волча Н. Власовен экономиста М. Марченкон «Района чура специализаци кхачагlа» яха статья. Производство комплексно дегlабоалар а лоарlаш юртбоахама [illegible] опытах дувц цу тlа.

Дешарашта иштта пайдане хургйолаш я экономически даькъа тlа ненатеха экономически lилмай кандидаташа М. Лопыревен И. Марковскен севооборотех йола статья.

Иштта, ешаш сакъердаме а пайдане а хургйолаш я дlа ца къуралача комсек Нохч-Гlалгlай АССР КПСС Гудермесски райкома секретара нох. А. Аджиева язъяь статья а. Цу мероприте экономически эффективностах а, хlаьта ю метод балха юкъе кхувлара опытах а дувц статьи тlа.

Казбековски района керттерча ветврача И. Устаровен цу района ветеринарни лорий группаш язъяй «Дlабиллаци — устагlий баргаш дохкадалара дукхала» яха статья.

Цу тайппара, дешарашта сакъердаме хургйолаш дукха статьеш я журнала номера тlа кхы а.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
редактор.

БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЧlОАГlЪЯРА

КПСС ЦК мартовски (1965-гlа шу) Пленум хиначул тlехьагlа дукха хувцамаш хиннад Гудермесски района «Дружба» ялача колхозе. Цкъа-дале лаьтта леладара культура тоалрах юртбахама культурай хьувкъам дикка лакхбеннаб. Нагахьа санна хьалха хlара гектара тlара чудахьа дилт 12—14 центнерах тlехдоалаш хиннадеце, хlанз тlхьа центнерате дlакхеча ю. Иштта хилар укх шера а. Бlаьсти йохьал йолаш хиннадзе а хlара гектара тlаоз 20,6 центнер даьккхар ю бола дилт. Дикка лакхлуш боагlа кхычa культурай хьувкъам а. Масала, 1965-ча шера гектара тlара 82 центнер мара шекара свекла яьннаце, дlадахача шера кхо бlаь центнерал тlехбаьлар шекара свекла хьувкъам. Шоллагlа-дале боахама рентабельность а чlоагlа лакхлуш йоагlа. Из вlаштlехьдоал паччахьаллхенга оламал совгlа лакхача мехах юртбоахама продукташ йоххарах.

Иштта вlаштlехьдоал боахама къахьегамхой цу тайпара толамаш даха? Дикка новкъостал ду боахама паччахьаллхено техника, минеральни удобренешца. Цул совгlа къахьегамхоша бокка теркам тlабохийт агротехника бокъонаша дlадеххача тайпара лаьтта леладара а. Укх тlеххьарча хана дукхагlа хул кхаша тувса минеральни, органически удобренеш, лаьтта хиннахьа а дика а чийчу. lадуш бу дикан лакха йолаш ю. хlаьта дlайийнача культурашта лертlа гlулакх ду. Цу дешолгие торо хулийт культураш тlа-тlа дикагlа хьувкъае.

Боккха пайда хургба боахама укх шера а. Хьалхара толамаш гуш ю. Паччахьаллхенга планагl дохка лезаш хиначул 475 центнер дукхагlа ялат лехках укх шера. Хlаьта кхыйола культураш йоххара план а тlеххоачашье торо хургья укх шера. Дика хьахинний шекара свекла, гидуаргаш.

Белгалле деза дlадахача шера боахама хинна пайда 442 эзар сомаг кхьачлагa дикъ шу хьалха хиначул ворlаза дукхагlа. Нагахьа санна колхозе кхеча культурай хlара центнерага дlабола мах планах боагlачул лакхагlа ца хуларо кхы а дукхагlа хургбар ю пайда. Хьоартга вай цифрашка. Иштта дlадахача шера хьожкlай хlара центнерага дlабаха мах 8 сомн 70 кепиги хилар, планах лийрlачул кхоъ совгlа сом дукхагlа. Хlара шера лохлейн а хlанз а планах боагlачул дукхагlа мах дlабола ткиний центнерага. Масала, дlадахача шера 10 сомн 73 кепиги ахча дахар гидуаргий центнерага, хlаьта планах доагlар 4 сомн 77 кепиги мара дацар. Цу тайпара цифраш кхы а дукха кхуила йиш я Керттерар цу кхоачамбоацарий оала кучабаккхар да.

Царех цхьа бахьан да балха лертlа тlаькъам ца лоеттабар. Из бахьан долаш цкъа бича кхоачам бола болх массехказа беш моттигаш нийслу. Масала, оlа чувцача хана комбайнераша хукха ялат доадора. На шийна бlоргтугуше а бригадир волча М. Эпендиева ю ца хилийтара деш хlана дицар. Шийга ю кхоачамбоацар дlаьвеккхача шеквоцаш аьлар цо: «Ялат чуйiда даьча гулдерга дисар».

Доккха ю хул боахамп комплексни звеньям вlашагlа ца йоккарах а. Хlаьта колхозе йиъ полеводчески бригада я, хlаранега 450 гектарал дукхагlа лаьтта дац. Хlаьта дукха ха йоаццаш цlаьхца а баьцадараш лелоду бригада вlашагlъеллай.

Лоаллаха укх «Дружба», «Кавказ» ялача колхоний шш бригада. Цхьан бригаде 900 гектар лаьтташ да, шоллагlча («Дружба» колхоза) бригаде — 400 гектар. Хlаьта хьахлачa бригаде 90 нара сиг а ю. Хьоаргаа вай цар толамашка а. Шина а бригада лаьтташ хий детташ да. Къалхарча бригаде хlара гектара тlара 24,5 центнер гидуаргаш кхийр дlадахача шера, шоллагlча бригаде—15 центнер. Шина а бригада план цаl а.

Колхоза правлене кхетадаьчок тара да бригадаш дукхагlа хиларах бала пайда боацилга. Цудуьа кулгалхоша лаьрхlад тlадеагlача шера шиъ комплексни бригада вlашагlйолла. Шеко яц шш пайда баргхиларах.

Дале а колхозе хула пайда керттерча даькъе лаьтта леладарах хул. Цхьабакъда ю ала йиш яц хьайбаш леладеча даькъах. Хlара шера ю хул колхоза хьайбай продукташ йоххара план кхоачаш ца ярах. Ю бахьан долаш укх шера боккха теркам тlабахийтаб колхоза кулгалхоша гlулакх эргадаьккха хувцара. Хlара ферме технически кердадараш балха юкъехувла доладьд. Шиш коровника чу кхо дlадахара балхашта механизаци еш латт, автопоилкаш, кормушкаш уттаеш латт. Фермай дезрахана механически лысапе деттаргда кхетта дlахан а.

Боккха кхоачамбоацар ю дукхата, шурийга дlабола мах лаха хилар а. Дукхьал дlадахача шера планагl лийрlачул 165 сом кухкагlа ахча далар центнер дукхагl—тоъаш дацаш доагъар. Хlаьта вар а деза вар. Укх шера кувшевная гlулакх. Шортта лоатъар lалашдеш лаьт. Нагахь вешана аьлча вай дийца кхоачамбоацареш дlадохе боахам рентабельни хургба.

И. ДЖАМАЛОВ,
Гудермесски района «Цlе байрак» ялача газета болхлой.

НАХА ЭША САГ

...Хала, 1941-гlа шо дар Анна Ефремовна Комаровас Кизлярски медицински училище йистеяьккхар, Сийлахь-боккхача тlем тlа човаш яьчарна гlулакх де яха йийзар дийна йистейоаланне а.

Эвакуационни госпитале операционни сестра йолаш бола бе йолаелар ю. Дукхача салташта дарба дир цун кулгйиа, дукха дайра лазоваш.

[illegible] лаьтташ каралерзадеча медицински болхлой эш аьнна ма хале а дукха уйла а ю еш ший дезалца Оренбургски областе «Победой» ялача совхозе йода Анна Ефремовна. Цига нача эшшача новкъостал де кийча йолаш, хьинор кхо ца деш къахьегарах массанна а ваалийтар шо. Даим баркалашца. Сийлен грамоташца белгалйоахар. Из гуш ю къахьегама кинижка тlа даьча йоазонех...

Итт шу совгlа ю а шерар цlа а ена Грознерча № 6 йолча больнице ю. Комарова болх беш йола. Унахоша хика гlулах деш хьайоагlа процедурни сестра Анна Ефремовна. Из бахьан долаш «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цlи еннаl цунна, дукхаза горздравотдела а больнина администраце а баркалашца, Сийлен грамоташца белгальъяьяй.

Шийй йоккха опыт къонечарна дlала кийча я ю. Дукха хеташ цунна болх бе болалучарна хьехамаш деш, новкъостал деш ше йоаш ха.

«Анна Ефремовна бахьан долаш боккъонца йола медицински сестраш хилар тхоах», — яхаш дувц цунна цхьана болх беча Хачатурян Тамараси Лазарева Валентина.

А. ТИЩЕНКО.

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. Магнитогорски металлургически комбинате хьалъеш латт ше морг кхы йоаца «2300» яха шийлача прокатка стан. Укх шера цо лургья дукхьашхара продукци — Тольяттерча Волжски автозавода йола шийла чакхъьккха болата лист. Чуйинна оборудовани вlашагlйоллаш боахк укхаза хlанз.

Сурта тlа: (аьрдехьара аьттехьа): «Прокатмонтажа» бригадир В. Г. Малых, монтажникаш Р. Хусвутдинов, М. Зверев, Л. Сереженков. Цу бригада вlашагlйолл даъ багиар дола «2300» яха шийлача прокатка стан, ка маьхала а ювлаш задани кхоачашъю, хьадер дика а деш къахьег.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

ХlАРАНЕ ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦ

Дукха ха ю Карабулакски газобензиновни завод болх бе йолаелла, вай республика къонача предприятех цаl я ю. Юххьанца дезз лакхача къахьегама темпашца болх бе йолаелар цун коллектив. Дика къахьегам хьайоагlа коллектив пятилетка кхоалагlча шера а. продукци арахецарах, цунна реализаци ярах баргl бетта заданеш тlеххоачашьяьй цар.

Белгалде деза ю толам халача хьалашка баьккхалга, хlана хьажа июль бетта технологически оборудованеша, установканта ремонт еш хилар завода къахьегамхой. Завод болх бе йолаелча деза дика традици лел заводе. Хlара шера моаш чакхдоах цар дерригa а ремонтни балхаш. Оттаьчa графикага хьежача уж балхаш 10 дийнахьа чакхдаха дехарийла яр коллектив, хlаьта эшаш йола материалаш, запасной овтхалаш ханнахьа lалашъяр бахьан долаш ю болх 7 дийнахь йистебаккха вlаштlехьдаьлар заводе. Уж балхаш деш хьинаре къахьйгар лаьрххlа вlашагlъехлача слесарий бригада коллектива, царна гlо деш хиннача операторашa. Ремонт йистеяьнначул тlехьагlа завода директоро ший пинказана белгалбир, ахчан премеш а хьоекеш слесараш Ковинцев Юрий, Рельнин Георгий, воккхагlвола оператор Федоров Владимир, оператор комсомолец Перегудов Виктор, кхыбараш а.

Завода партийни, профсоюзни организацеша дика вlаштlехьъаьккхай цехашта, сменашта юкъе дола социалистически эхь. Царна юкъе дола социалистически эхь пятилетка кхоалагlча шера план хинал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дуарча денна къахьегама совгlаташца нахъабахара хетаяь я. Яхье латтача къахьегамхоштa дукха дикадараш кадагlдувл. Иштта, карара кара тела Цlе байрах лелаеча Коршиков Александре кулгалдеча сменас барх бетта план 4 ди хана хьалха кхоачашйир, цул дукха тlехьа Висаппар Федоров Владимира смена а. Дикача гlулакхашта боьзан ба завода коллективе воккхагlвола оператор коммунист Исаков Георгий, смена кулгалхо Макарова Надежда, кхыбараш а.

А. ЮНУСОВ.

ЧЕХОСЛОВАКЕ КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентства бувча хоамагlа, 31 августа Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум хиннай укхаза. Пленума белхаша декъа дакъцар республика Президента Л. Свобода.

Пленума ден повестка тlа — мехкан партелен юкъерча хьала дешаш, парте эггара саготагlа дола дешаш, кадрой дешаех йола предложенеш

КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Дубчека Пленумага хоам бир республика Президента Л Свобода а КПЧ ЦК-ан правительстван вакилий а КПСС-ан Советски правительствах кулгалхоша хиначa переговорий хьакъехьа.

Московски переговорех хьахинигрий дарда тlа мехкара хьал лертlадакха а январал тlехьагlара. КПЧ-ас чакхдоахаргдолча гlулакхий программа тlа хьахьехка социалистически эргалонаш ара политике цхьан бартаца дlахо а чакхьаха доладала а йиш хулийтаргйолаш дола дlахора гlулакхаш белгалдара хетадаь дар цун доклада керттера дакъа.

Юкъарчал доацаш дола декхар— Москве хиначa переговорашка тlаийца положенеш кхоачашъяр, къаьстта а еррнгача паччахьаллхен, партийни, общественни организацеша функцеш кхоачашъелга lалашдар, цар авторитет юхаметlаоттаяр, яскарен кхерамаллен органаш чlоагlъяр, чурча гlулакхий министерства кулгал чlоагlдар — из дерригa а кхоачашхургда, нагахьа санна социалистически законность лерраглa лелайой.

Социалистически принципашца, къаман фронтаца йоаца политически партеш хьакила гlертарча къувсаш йолча политически организацей гlулакхашта законни средствашца новкъарле яраа ярьяя. Политически система дlахо а хьалъергья 1968 шера январь хьатlаккхачале хьалхагlа хиннача тайпара формаца политически роль лелаеш хургйоацача низ йолча Къаман фронта дарда тlа.

Дунен халкъашта юкъерча политикe дlахо а хlанзара гlулакхаш лелаерга ЧССР социалистически мехкашца договорашкара хьадоагlаш дола ший социалистически декхараш лерраглa кхоачашдертла. Варшавски Договора союз массаза а хургйолаш лоархl вай, хоадамболлеш дукхьала да хlанзарча дунен тlа вай халкъий хьашташ, социалистически дегlаахара хьашташ lалашдулургдоацаш йола нейтралитето дlадехарашта, аьлар докладчика.

Нагахьа санна пхе социалистически мехка бlуннаш Чехословаке хиларех лаьца аьлча, уж кlезиг - кlезига доахаши деррнгаши вай республика территоре тlара арадахара проблема къоастаеча хана из эталеlа дергьлара йола торо теркалъе еза, аьнна хьаккхайкадир А. Дубчека. Царех хьалхара этап дlанзле а дlайолленнай. Цу этапагlа городашкарен кхыча нах бахача пункташкарен дза а даьхе. бlуннаш дlадуг уж лоаттаде аьнна къоастаьча моттигашка, цхьабакъда, из массанахьа а хурга. гlулакхаш эргадоахилга чехословацки органаш lалашдьеш социалистически строй лораелга lалашдьечен моттигашка.

Вай партеш республика правительстван долла хlама де деза, аьлар докладчика, юха а шоай дакъа хьалабара. шоашта къалхашка латта декхараш кхоачашдара, вай мехка халкъан дунеш халкъашта юкъерча коммунистически боламаш хьалхашкара шоай бехктохкам кхетабара. Вай партеш хьакъен цхьоагlо хиларах, цу дарда тlа мара вайцига дlехо социализм дегlаахa йиш ца чеаргах дог тийша а долаш да вай дувнар. Фуннагlа хилча а из дарда йохае йиш яц вай, нагахьа санна вай халкъий сакхетам—чуя дег чун кулгалду политически низ хургбоацаш коммунисташ бисар ловшта ца лезе.

Шийй доклад чакхйоаллеш, хlаьта цул тlехьагlа Пленумера дискусси чакхйоаллаш а А. Дубчека къаьстта белгалъяьяр укх тайпара керттера идеяш:

Москве яьча переговораша хьахийтад керда, дукхал а дукхагlа аьттув болаш дола, еррнгача парте политически позици лерраглa чутаръялийта езаш дола хьал. Вай мохк сатийна дегlаахара, январал тlехьагlара никъ дlахо кхахьара торо lалашъеча, чакхдоахача гlулакхий программа нийсъ, практике текха а техка кхоачашъяра кхы тайпа никъ бац.

Хlанзе lалаьмате дукха хlамаш да январал тlехьагlарча политика дерда тlа, из чакхйоахача хана хьалхагlа дарь гlадаташ а ца деш хьанча парте цхьоагlонах тайша.

Хlанзарча lалаьмате халача хьалашка а гlертаргда вай воай парте из политика дерригача социалистически хьалхалаттачен низий идейни союзо органически, творчески керттера дакъа хилийта. Вай интернационалисташ да, дlахо уж хург а да. Еррнгача коммунистически болхлой а партешца цхьана гlулакхаш леладара тlехьа да вай, социалистически мехкий содружествах воаш хилари деррнгача союзнически декхараштa теешаме воаш хилари бакъду вай.

Вай даькен халкъа цхьоагlо хилара йола торо я вежараша долча вай шинна халкъа а — чехийн словакийн — ЧССР еррнгача народностий а цхьоагlо чlоагlъяр. Цудухьа ЧССР паччахьаллхен - правовни федеративни лоаттам болаш вlашагlйоллар дlахо а воай политика керттерча декхарех цаl лоархl вай, хlаьта из сихагlа кхоачашдарах тайша а январал тlехьагlара парте еррнга политика. Шийй хашнохьа чакхбаккханза баргбаш из декхар кхоачашделга lалашдара беш бола берригa болх.

Болхлошка, ахархошка, бахача чакха гlулакхаш дара дакъерча торговлерча, транспортерча болхлошка кхийкар КПЧ ЦК хьалхара секретара гражданашта хlара дешара лертlа вахар lалашдеча шоай дерригача низаша новкъостал дара уж тlа а хьехаш. Цо тlаьхьийкар массанахьа а дисциплина чlоагlъяран парте, Къаман фронта, правительства лакхерча органаша, боахама кулгалхо хьета къахьаллацараи.

Московски переговорех лаьца Центральни Комитета отчет елар республика Президента Л. Свобода. Цо белгалдаьккхар, переговораш ший инициативагlа яь а лаккхера чехословацки конституционни деятель хиларах тарра ше из кхайкаь а хилар. Партен паччахьаллхен кулгалду органаш юха а болх беш я. Городашкара хьал легlадоагlаш латт, аьлар Л. Свобода. Вай дlахо а лелаергья ноябрьгlа дlайолаь политика. Хьабеллалуш бо етта боазен чоалхабе болен, цхьабакъда, хlаьта а, нийсагlа бола хlанзарча хьала кlалхарйовлара никъ. Дlахо йодача хана дика перспективаш кийчье вlаштlехьаргдолаш бола никъ.

Январал тlехьагlа дегlаахара программа, белгалдаьккхар Свобода, вай социалистически даьхен вахара цо юкъеэлхьча дика мел дола хlанзашна, вай генерални никъ болаш хьа а йоагlа, вай парте халкъен лоlамга хьежже, иштта дlахо ча езаш а я. Цхьабакъда, нагахь санна из иштта хуле, вай парте практически, политически гlулакхаш мукъадьача хила деза дlаяхачи беттошка вай мехнеш а вай социалистически дегlаахарна дог - уйла во долча е моастагlа долча низай гlулакхаштен техенаштен никъ хьабелхаш а долча кхоачамбоацарехи гlалатехи.

КПЧ ЦК Президиума члена Я. Сирковские КПЧ ЦК Пленума йолча бесса дlайоазийтар Московски переговорашка тlаийца решенеш.

Превеш йолаеннаь хана беккe зир январал тlехьагlарча парте политика лирзехи из кхоачашъяра бола тешам боабеш даь къамаьлаш а хlаьта иштта хlанзарча хьала экстремистски политически позицешкара мах беш дола къамаьлаш а. Цар Московски переговорий результаташ толхаярга. хlаьта цитара халкъа вахара хьашташта кхерам тlаоттабеш йолча авантюристически, корта боачача политикага а кхоачаве тарлора.

Къамаьлаш деча хана хьахкайкадир Московски переговорашкара а хlаьта иштта Черне-над-Тиссой Братиславен хиначa переговорашкара а хьадоагlа декхараш., ЧССР экономически политически вахар тlар ма лу сихагlа нийсача наькъа тlа даккхар дукхьа, кхоачашде еррнгача Центральни Комитети берригa цига вlашагlкхийтта новкъостийн кийча хилар.

Дош къамаьлацара аллха цаl мера боаца никъ хlанзарча массанеш а эйнерча хьала кlалхараовла аллха цаl мара боаца никъ халкъа дукъа беча балкхи ший интернационални декхарашi кхоачашдаран гуш йола партен кхьолагlонна цlенхаштта кхерам тlатеттьага а лоарlаш КПЧ ЦК Пленумо беккe цар шено юкъеехкаш доала бехкаш тlадеххаши, иштта хоз кхоахкаш дола хьал.

Заседани чакхйоаллаш КПЧ ЦК Пленумо массена оьзза а волаш массеха сецам тlаийцар.

Московски переговорий итогех лаьца бочча сецаш тlа КПЧ ЦК Пленумо ювзабаьйир Московски переговорашка КПЧ Центральни Комитета Президиумо лелаяь позици.

Берригa функцеш йолаш а Центральни Комитетех Центральни контрольно - ревизионни комиссен членаш а, цар органаш а декхарийла йир Пленумо шоай политически балха тlа цу переговорий выводашкара, ЧССР-ева хьал а Варшавски Договора юкъерча кхе социалистически паччахьаллхен гlулакхаш а леррагlа лертlадоахаргйола никъ кийчбеча выводашкара лерраглa хьалхе лелае.

КПЧ ЦК Пленумо иштта тlаийцар чрезвычайни XIV-гlа съезд 9 сентябре гулъяра да юхадоаккхаш бола сецам а.

Кулгалдеча партийни организашкара кадрашта юкъе хувцамаш деш бола сецам тlакхъаб. Парте областной комитеташа, КПЧ ЦК Президиумо, КПСС ЦК-ас ехача предложенилъ КПЧ Центральни Комитето ЦК членаlа кандидат хинна 7 новкъост членаlла хьарчу а вьккха, 80 новкъост КПЧ ЦК состава юкъе а воалаваь. Цу тайппара организационни хувцамаш даьа иштта КПЧ Центральни контрольно - ревизионни комиссе а.

КПЧ Центральни Комитето дlахо йодача хана «Трибуна» ялача КПЧ ЦК еженедельника кулгалдерга тlа а дуллаш «Руде право» ялача газета керттерча редактора декхарех мукъавалийтав КПЧ ЦК Президиума член О. Шестка. КПЧ ЦК Пленумо КПЧ ЦК Президиума членаш КПЧ ЦК секретарен декхарех мукъавалийтав паччахьаллхен организашка балха волаш вола Д. Кольдера. Пленумо кхоачашдир КПЧ ЦК Президиума. члена декхарех ше мукъавалийта аьнна Э. Ригос даь дехар а хlаьта иштта КПЧ ЦК Президиума членен Къаман фронта Центральни комитета председателен декхарех ше мукъавалийта аьнна Ф. Кригела даь дехар а.

Пленумо кхоачашдир КПЧ ЦК Президиума членаллe кандидата декхарех ше мукъавалийта аьнна А. Капека даь дехар. Дlахо Пленумо кхоачашдир КПЧ ЦК секретарчата членен КПЧ ЦК секретарен декхарех ше мукъавалийта аьнна Ч. Цисаржа даь дехар.

Цул тlехьагlа КПЧ ЦК Пленумо къайлагlа голосовани а еш кержар КПЧ ЦК Президиума керда членашa членаллаe кандидатеши, КПЧ ЦК секретарията керда членашa секретареши.

КПЧ Центральни Комитете Къаман фронта Центральни комитета Председатела посте вахийта могдниф цу цхьан хана КПЧ ЦК секретарията декхарех мукъавалийта Э. Эрбан.

Еррнга бокъонаш а йолаш КПЧ ЦК Президиума Сийлахьча члееалла кержав Л. Свобода, ЧССР Президент.

Хlанз КПЧ ЦК Президиума юкъе бола: А. Дубчек, В. Биляк, Э. Эрбан, Л. Гринова, Я. Гетеш, Г. Гусак, Ф. Кабрна, З. Млынарж, В. Нойберт, Я. Пиллер, Я. Пинкава. Ш. Садовский, В. Славик. Я. Смрковский. Л. Свобода, В. Шимечек, Б. Шимон, Я. Шпачек, А. Тажкий, Я. Зрак.

КПЧ ЦК Президиума членалла кандидаташ ба Ф. Барбирек, Я. Ленарт, К. Полачек.

КПЧ ЦК секретариата членийн декхарех мукъабоалийтаб О. Войейкин, Ш. Садовский.

КПЧ ЦК секретариата кхы тlа а кержаб Я. Шпачек. Л. Ковальчик, КПЧ Къилбаседа-моравски обкома хьалхара секретарь И. Секера.

КПЧ ЦК секретаралле кержав Я. Шпачек, КПЧ Къулбехьан - моравски областной комитета секретарь.

«Руде право» ялача газета керттерча редакторалле кержав И. Секера.

ЛЕРТТIА САЛОIАРГДОЛА ХЬАЛАШ ХИЛИЙТАРА

Грозненски отделене машиннаькъа транспорта болхлой райпрофсоюза аргIанаро ахьхлагIа пленум хилар самарзийнаьхьа. Пленуме дийцар ВЦСПС Пленума решенешка хьежжа болхлойн гIулакхера нахи кхетанца кхебара болх тоабарех цар салаIар вIаштIехьдаккхарех декхараш. Цу деша хьакъехьа доклад йир райпрофсоюза председатела нов. Дьяченкос. Цо белгадаьккхар КПСС XXIII съездех парте ЦК апрельски (1968 ш.) Пленумех решенешка хьежжа къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбара, идейни культурно - технически болхам лакхбе практически новкъостал доаттадара, къахьегама социалистически дисциплина чIоагIъяра, советски наьха революционни, тIемай, къахьегама традицей ларда тIа кагирхой кхетамца кхебара профкомитеташа дика дукха болх беш хилар.

Райпрофсоюза дукха культучреждениш я, цу даькъе цхьа культура Дворец а, 5 клуб а, 90 совгIа цIе уголок а, кхо парк а, 5 стационарни библиотека а, дукха киноустановкаш а йолаш. Культурно - кхетамен наха кхетам теларен балха йоккха опыт йоалл Крупске цIерагIча культура Дворецо. Цо чакхдоах Iилма-технически знанешта пропаганда сига, хьалха латта къахьегама методаш дIайоаржаю, дукха а тематически сайренаш чакхйоах. Цу чу болх беш я университетош, культура, экономически знаней, кхыйола университеташ.

Профсоюзни организацешта вIаштIехьдоах дукха а нах цхьана сакъерда ухилга., наркашкен клубашкен художественни самодеятельноста выступленеш а хувш йола салоIама сайренаш ю. Дукха теркаме сакъердаме доха гIулакхаш чакхдоах г. Гудермесерча машиннаькъахой клубо а. КIезиг - дукха тоабеннай физкультурни болх, къаьстта а кIиргIа салоIа ши ди долча хьалашка. ХIанз яхьаш чакхйоа дукха хIама ца ешнаш спорта дерригача тайпай хьакъехьа. Физкультурни болх дика вIаштIехьбаьккхаб Грозне, Гудермеса локомотивни депошка, сигналнаштеи буззамен дистанце, кхы дукхахьа.

Болхлойн гIулакхера нахи культурни Iалашбара чакхдоахача гIулакхаша доккха гIо ду производствени планаши 1968 шера тIехйдаь социалистически лекхараши кхоачашдара.

ХIаьта а чакхбоахача балло хIанз а массе хана Iалашдаш лерхIараш кхоачашделга, къаьстта а къахьегама дисциплина чIоагIъяра даькъе. Цунна тешал ду охьаболча предприятешка, къаьстта а Грознера станци, вагонни депо, кхыяраш санна ярашка кIахьегамен производственни дисциплина телхаелга кIезиглуш ца хиларо. Дисциплина телхаяр новкъостий судашка, болхлой собранешка, месткомашка, производственни совещанешка дувцанза, ца дусе а цу тайпарча коллективашкара нах кхетанца кхебара балха боарам кхоачам балла а бац, КПСС ЦК апрельски Пленумех ВЦСПС Пленумех решенеша дIадехарашка хьежжа а бац. Дукха кхоачамбоанараш хулийт къахьегамхошта дика производственни быт хилийтара юкъе, из бахьан долаш кадраш дукха хувцалу, кхыдараш хул.

Пленуме къамаьлаш, даьча пленума доакъашхоша вIаший йовзийтар машиннаькъахой идейни кхетамца кхебара чакхболхача балха опыт, кхоачамбоацараш гучадоахар, уж дIадахара доладийнаьа белгалдора. Иштта, Гудермесски локомотивни депо машиниста нов. Можина дийцар депо алхха укх шера а специалисташа, гIулакхерча наха, хьалха латтача болхлоша общественно - политически, Iилма - технически, кхыча темаех йола 264 лекци докладаш хилар.

— Цул сонгIа, — аьлар нов. Можина, — оаха дика кийчъяй Iаьржача форда йистерча Лазаревске салаIара база а. Цига цхьан хана салоIаш 116 саг хул тха.

ТIаккха къамаьл даьча Гудермесски машиннаькъа клуба директора нов. Коптена цIенхаштара критика йир машиннаькъа отделене а райпрофсоюза а кулгалхошта — клуба помещенешта ремонт яран инвентарь Iалашъяран цар во новкъостал деш хиларах. Цу даькъе цо белгалдаьккхар клубера яреслаш 1926 шера доло хупанза хилар а. Цул сонгIа оратора критика йир предприятей профкомитеташта — цар клубацара буввам меха лелабеш хиларах а къахьегамхой салаIар цхьана чакхдала ца гIерташ хиларах а.

Пленуме прениешка къамаьлаш дир иштта кх. Щербака — г. Грозне Октябрьски района прокурора, Бахчианца — «Локомотив» спортобщества председатела, Ветянова — Грозненски локомотивни депо месткома председатела, кхычар.

Машиннаькъа Грозненски отделене болхлойн гIулакхера нахи кхетамца кхебара а цар салаIар вIаштIехьдаккхара а болх овлангара дени тоабара тIадерзадаь къовстам боллаш дола гIулакхаш деага белгалдир пленумо.

С. ЧУХАРЕНКО.

ЧIоагIа наха деза а луш мехка экранаш тIа дIахьийнкад режиссера Э. Кеосяна «КIал ца буве чIирлехараш!» яха фильм. Ленински комсомола 50-гIа шу дузаш зрителашта юха а бIаргагургба цу картина турпалаш. Экранаш тIа арадаргда хIанз режиссера Э. Кеосянин оператора Ф. Добронравовин «Мосфильм» киностуде деакхаш латта «КIал ца буварег та нийаъенна керда приключенеш» яха фильм.

СУРТА ТIА: «Бильярдие» хиначи хIаман сурт доаннхош латт. Контрразведка начальника Кудасова роль лаьзар — артист Аркадий Толбузин.

В. Мастюкова сурт. ТАСС фотохроника.

Хьайбаш леладерий Ерригсоюзни семинар

Колхозашкен совхозашкен лаьта продуктивни Iулаш хилийтар — дерта доахан леладара хьалхара аргIан декхар да. Из декхар практически кхоачашдара, дикагIча боахамий опыт Iомаяра хетаьа 3 сентябре СССР ВДНХ хьайилла хьайбаш леладерий Ерригсоюзни семинар.

— Вай мехка фермашца чIаха леладеш да тайп-тайпарча Iалама лоамашка дIаIена 56 фух дола доахан, — аьлар семинар хьеллаш СССР юрта боахама Министерства паччахьалкхен племенной заводий Управлене начальника А. Н. Кравченкос. ХIанз колхозийн совхозийн дерта доахана Iулашш дикача фух долча доахана дIадолла даькъа 91 процентага дIакхаьчад.

Мехка хьаьнай лаьрхIа йолча племенной заводий, боахамий, фермай сеть. Вай хьайбаш леладера лоархIаме релеров царех хIарана чу шоай дикача фух долча доахана группа гуча а яьккха, хьаяр. Цу лостаме мехкера опыт йоальй Эстоне, Кареле, Московски, Ленинградски, цхьайолча кхыча областий боахамаша.

(ТАСС).

СПОРТ

ЮРТАШКАРЧА спортсмений толам

Укх шера юкъьанца дIахьош а колхозийн совхозийн кагирхой ерригасоюзни спартакиада. Цу спартакиада Къулбехьен йона яхьаш чакхъьиний. ТIехьарча довзарашка гучадаьлар призовой моттигаш хьанга кхоачаргья.

Цу спартакиаде дакъа лоацаш хиначо вай республика спортсменаша даьхача толамашка хьажаргда вай.

Ростове дIайихьача тоаш кхувсарий яхьашка кхоалагIа йола моттиг лаьккхар вайчар. IIадвугаш да цу яхьашка дакъа лаьца Грозненски района школа хьехархо Бублик Лидия чемпионка хилар. Краснодаре ягаяа атлетиках хиначи яхьашка а кхоалагIа моттиг хьаьчар вай республика командага. Бакъда из кIезига хало ль яккхазар. Къаьстта хала дар Ставропольски края низ болча коллективаца къувса. ХIаьта а барт тайна команза эшае магаказар вокхарна. Белггала дика хьокхамаш гойтар цу яхьашка Матиев Мухарбикен яхьашка дакъа лоацаш хиначи команда тренера Андреев Юрен.

Дика хьокхамаш гойтар спартакиада езача атлетика викалаша а Славянск-на-Кубани яхача городе хиначи цу яхьашка и кхоалагIа моттиг лаьккхар Нохч-ГIалгIайчен спортсменаша. Цига белгалбаьлар штангисташ. Спартакиада чемпионаш хилар Авторханов, Межидов, Таулуев.

Йошкар-Ола яхача городе цхьай доIамерча кIалтохаргах летача Россе 34 команданa юкъе дакъа лоацаш хьалхара моттиг лаьккхар вай республика спортсменаша. Белггала бар цига спорта мастераш Ветиев Ширвани, Эльдерханов Гелани, Кудоев Гада, Эльмиев Алаш, Мадаев Сульян, Ульбиев Эльмарза. Царех Российски Федерацие чемпионаш хилар.

Спартакиада програмич юкъе эттара хьалха, юкъейихьар механизаторий многоборье. Нохч-ГIалгIайчен дикагIбола 1-гIа Мая цIерагIча колхоза механизатораш хилар цу спорта тайпах Ставрополе хиначи яхьашка дакъа лоацаш. Призовой моттигаш яьхар цига механизатораша Буклов Василен Шульга Владимирен.

Велосипедистий яхьашка а дика хьокхамаш гойтар вайчар. Призовой моттиг лаьккхар вай республика сборни командас.

БархI бетта лаьттача спартакиада яхьай итогаш йича гучадьлар Россе йийтта краш областаи юкъе Нохч-ГIалгIайчен сборни команда шоллагIа моттиг лаьккхалга. Из боккха толам ба.

Шоаш даьчох кхоачамбоь Iаш юрташкара спортсменаш. 1968-гIча шера ВЦСПС-а хургйолча спартакиадага кийчлуш ба уж хIанз.

В. ЭСЕМБАЕВ,
«Урожай» ДСО Россовета председатель.

«ТЕРЕК» КОТЪЯЬЛАР

3-ча сентябре Грознерча С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе Ленинаканерча «Ширак» яхача командаца вIашагIкхийттар «Терека» футболисташ.

Ала деза укх шерарча чемпионате эггара хьалхагIа «Терек» команда футболисташ эшабьраш (счет 3:1 йолаш) «Ширака» футболисташ хилар. Цул тIехьагIа «Терека» футболисташа юха метта ца боагIаш дукха ха яьккхар.

Самардийнахьара матч дIайолалалехьа реванш эшаргIий хьогI «Терека» команда яьйе хеталора футбол ловзарна.

Хьалхара тайм дIайолалунашехьа вай футболисташ атакаш е болабелар хьаьший наIарашта. Совле еррига а «Терека» футболисташкахьа яр.

ЯлхайтталагIча минуте 15—16 метр мара «Ширака» наIарашта гаьна воаццача Е. Толстова чутеха бурган нийсса хьаьший вратара бе нийсьелар. Матча итталагIча минуте В. Янушкина дика нийс а ть чутеха бурган чакхъьалар-кх аьнна хеталалар цхьарчов, бакъда, цига а аьттув баланзар «Терека» футболистий.

Дукхаьла цхьа вратарь мара кхы саг воацача нийсвелар Е. Толстов. Цо техй бурган а наIарашта юххе гIолла тIехьаьнна дIанхар.

Ловзача сов сихлуш дукха гIалаташ дора вайчара. 30-ча минуте Г. Вудагиня хьаьший наIарашка чухьожаь бурган чукхийттар-кх аьнна хеталенна Е. Толстов шиъ моттигерд юстара ваьлар. Бакъда бурган штангаш а яхийтта наIарашка чу ца йолаш йисар. Наташ сенна Е. Толстов шиъ моттиге лаьттавелаьр из шоллагIа чутоха вIаштIехьдергдар цун.

Цу таймара моттигаш кхы а нийсьелар.

ШоллагIча тайма итталагIча минуте мара чутохинзар хьелхара бурган. Из П. Шауляна карагIдаьлар.

Цул тIехьагIа дикагIа лоаш хьаьший. Массейк атака йир цар гол чутоха гIерташ. Бакъда, цох хIама хиланзар. Дика ловзар «Терека» защитникаш.

Матч чакхьала йолача хана гуш дар шинна а команда футболисташ кIаьдбенна болга. ХIаьта а тIехьарча минуте цхьаькха а бурган чутоха вIаштIехьдаьлар грозненце В. Горелова. Из хиина массеха секунд аьлаьла судахочо матч йистедарах хоам бир. Иштта счет 2:0 йолаш «Терека» футболисташ котбаьлар.

Хьалхарча дийнахь шинне а командай дублераш лайзар. Цига а счет 1:0 йолаш вейбараш котбаьлар.

М. ХАМАТХАНОВ.

ИЛЛЕЙ ОАЗ

Художественни самодеятельноста эрг-эргача тайпашта юкъе ше къаьстта йола моттиг дIалоац хоровой искусства.

Из дика довш ба В. И. Ленина цIерагIча культура Дворець эрсий халкъа хора кулгалхо а доакъашхой а. БархI шу сонгIа ха я цу коллективо культура Дворецa болх бу. ХIаьта Еррироссийски художественни самодеятельноста хьамара лауреат йола из хор чIира клубе, культура Дворецe, цIеча уголоке веза хьаша санна тIайдеш хилар хозахета а дац.

Укх тIехьарча шиш шера Махачкалан Каспийски Орджоникидзен Нальчикен а къахьегамхой болча хиний из, дукхаза а выступленеш яьй цо Грозне мехкдаьттахошта хьалхашка а республика юртий районашка а.

Хор вIашагIйоллара а дегIакхувлара а чIоагIа хьалхаха къахьийтад цун кулгалхочо Виктор Иванович Алещагина. Из ва бархI шу хьалха цхьана илли доахилга дукхадеза тхьаьх саг гух а ва, В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецe эрсий халкъа илле хор вIашагIйоллара предложени йир. Юкхьанца дIаболабелар уж аггa оалалу Маковенка «Хи тIа сайре хилар» яха илли вIаштIехьдаккхаргара. Мел чIоагIа гIадбалабар илли оаларащ а кулгалхо а эсаш йола илле оаз вIаштIехьъяьлча.

Цул тIехьагIа хора доакъашхоша шоашца кхийлар шоай дезалхой, доттагIий, новкъостий. ХIанз 50 сонгIа саг ва хора юкъе, уж хаддаза, шерагара шерага цуниа юкъе бола тешнадера архалархой ба.

Шe вIашагIъелача гIоне 300 гаргга концерт оттадьа хоро, эзараш болча наха да а хувIаш, уж чIоагIа раьза а беш.

Хора репертуаре да халкъа иллеш а советски композиторий иллеш а. Хора доакъашхоша боккхача безамца доал Ленинах дола а Ильича дукхаллийза а иллеш.

Дика музыкальни культура йолаш хиларо хорага тоъ хулийт уж а кхы дукха а чоалханера произведенеш хьиийта. Из культуре лакхьара халхашa IамайIалора боал бу коллективе.

Эрсий халкъа хора чIоагIа ловзаме да илли ахара оаьна цхьатара хулга вIаштIехьдаккхар, лом къаьстта дукхаш алга Iаламхар. ХIаьта хора кулгалхочо Виктор Ивановича уххаза из вIаштIехь а даьккхад. Ха ихо ца еш, кIорла ца деш дукха а тIагIерта а кулгалхочо къахьегарах даьнна беркат да из. Солисташара боих ше къаьстта чакхбоах уххаза, цу гIулакха вокальни группа вIашагIа а елла.

Тешнаме ала йиш йолаш за В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa эрсий халкъа илле хоро иллеш профессиональни боарамe, хийтна а эхагIортам боашш з доахаш хилар. Пудухьа да ладувгIарента из боккьхам а дика самодеятельни коллектив дукхазалга, массе а хьна цуна ладувгIаргa сатувсаш уж хулга.

ХIанз керда программа кийчъеш я коллектив. Из хургья вай баьччана, хьехархочоа Владимир Ильич Ленина хетаь.

С. ПИТАШ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашкара хоамаш

СЕГЕДЕРА IИЛМАН ЦЕНТР

БУДАПЕШТ. (АПН-МТИ). Венгре къулбехьен цхьан городе — Сегеда хьалъеш латт Венгерски Халкъа Республика Iилмай Академе биологически тохкамий центра цIеной комплекс 1973 шера дхалъяь яккха лерхI из.

ВоркIазза вIаштIаръьча блоке йиъ институт хургья — ботаника, генетика, биохиме, биофизика. Царна юхе урагIа гIоргла библиотека, актови зал, клуб, гостиницаш, боахама службаш чухургдола цIенош. Iилман центре болх беш хургва 900 саг. Цигара дукха гаьна доацаш институтий сотрудникашта чуIе цIенош хьалдеш латт.

Керда Iилман учреждениш яьккхьа бахьан доацаш хержаш Сегед. ВНР правительства социамах Iилмани культурни центраш хIаьччул тIехьагIа а провинциальни городашка ехкаргья. Цул сонгIа, мехка кхыча университетски городашкарчул дукхагIа я Сегеде биологически кафедраш.

Медицина, фармацевтика, юрта боахама, кхачан промышленноста керттерча дешашта тохкамаш деш хургья Iилман центр.

ТЮРИНГСКИ ХЬУНА ЮХЕРА ФОРД

БЕРЛИН. (АПН-корр). Верры яхача хих хьаккетача Шлейзе тIа йоккхача водохранилища сунт хьалде доладаьа. Уж балхаш чакхаьлча Тюрингски хьуна юхе идача 133 городан юртан мел эша хий хургва.

ХIанзале 39 водохранилища хьалъяьй ГДР-е. 1970 шу чакхдоалаш 47-нега дIакхоачаргья уж.

УЛАН-БАТОРА НХОАНЕ

УЛАН- БАТОР. (АПН корр. — Радио). Халкъа Монголе гаханара столица — йоккха гIишло. Массанахьа а гуш я лакха урагIьаха латта подъемни кранаш. Город йиллача укх 300 шера езаал дукха керда гIирсаш хьалаъ нац цига. Дукха ха йоацаш эрий моттигаш хинача а юрташ лаьттача а хьалду дукххаза вIаштIердаь цIенош, керда школаш, больницаш, хьона паркаши скверашi.

Города Мира Догсомын Цэдэва йоалийт тхона столица хьалъярен цун реконструкци ярен план. Ватмана листаш тIа гуш я керда городской кварталаш, шера чаькъаш. Цэдэва хоза а хеташ хувц гIишлошъяра балхашта механикацан ярах, гаьнаш дIайогIарах. Цо хувц советски гIишлошъяраша шоай монгольски доттагIашта деча новкъосталах.

— ХIана, — белгалдоах Цэдэва, — советски гIишлошъяраша хьалъю 5-зэн 9-зэн вIаштIардаьча цIеной бIарчча кварталаш, школа, больница, берий бешанаш, электростанци, кхыйола а объекташ. Царех дукхагIъяраш укх шера хьалъяь яргья.

— Советски специалисташ, — дIахо хувц Цэдэва, — шоаш дика болх баь Iаш. Цар шоай опыт хьахьеx, тха гIишлошъерий говзал лакхъю. ХIаьта кадраш кийчъяр — тхона Iалаьмате доарIаме да.

...Улан - Баторе гIишлошъеча бIаргаго йиш я Советски Союзера, Германски Демократически Республикера, Польшере, Болгарера специалисташи боалхойн. Из содружество — социалистически интернационализма чIоагIал хьахьокха тешам.

ХЬУВНЬАМ БАХЬАНЦЕ

ХАНОЙ. (АПН корр.). Август бетта юкъе Тайжача оквале хьахинна тайфун Вьетнама Демократически Республике тIагIолла чакхийккхар. Михо хьалйоахар гаьраш, догIаша кхашка хий кхийзийтадар. Iаьржа зера Красный яха хий. Ханое хий дар кхерам болаш хар. МоллагIча минотe хамба йохаяр кхерам болаш дар. Цудухьа из чIоагIъе арабаьлар горадe баха беррига нах. Белашда, ведрашна, корзинашкa, носилкашка хийбенна болхлой, гIулакхере нах, студенташ, дешархой эггара чIоагIагIа кхерам тIалеттача участкашка ухар. Дамба лорвелга сика вIаштIехьдаьккхадар. ХIара квадратни метрага хьожар нах. Кхераме моттиг гучаьлча цу сахьате оарц доаккх, Массехк минот. члалехьа карьере дена дамба тIа кхаччалца дIаотт нах. Вера-бе луш дIател лаьттен тIойи чудола корзинаш, ведраш.

Мехка цхьайолча кхыча провинцешка Iаьржа депача хиш къувсаш ба нах. Хатай, Намха, Тханьхоа, Хабак, Хайхынг яхача провинцей кхашка арабьяннаб итташ эзараш ахархой, болхлой, гIулакхера нах, студенташ.

Намха провинце Тхаьлаьм яхача уезде ца сопаш догIаш лелхарах дуга дIадийнача кхайх ушалаш хиннай.

ХIанзале ловчара кIалхара дькхуол эзараш гектараш тIара дуга, бешамаш.

МИЛЛИОНАШ БА ДЕШАШ

ПХЕНЬЯН. (АПН корр.). ХIанз КНДР я 9300 дешара заведени. Царех 98 лакхехьара школа я, цар хIара шера эзараш квалифицированни специалисташ арахец. Дешара кердача шера мехка дешаш хургва 2,6 миллион саг.

Укх тIехьарча пхе шера КНДР промышленностех юрта боахамех болх беш бола дипломаш йола специалисташ 1,4-зза дукхагIа хиннаб, технически школашех техникумашех 3,5-зза дукхагIа арахийдаб нах. ХIанз халкъа боахама деррига доакъошка болх беш ва 426 эзар специалист, 1962 шерарчул 2,3-зза дукхагIа.

2 СЕНТЯБРЬ — ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЯР ДIАКХАЙКАДАЬ 23 ШУ ДИЗАР

Сурта тIа: Хайхунг провинце машенаш оча завода цеха. Юртболхама машенашта йола черхаш вIашагIхоттеш латт.

Джунгле болхац ўж

Вьетнаме тIом бе тигац австралийски кагирхоша

Вьетнамера США агрессивни тIом хьаллацара тIаберзабаь Австрале хIанзарча правительства яьцача мaькъа тIа-тIа дукхагIа духьале нийсу мехка. ТIема дукхаларча боламе эггара чIоагIагIа хьахьараш къона австралийцаш ба. Эскаре тIахьсхара повкъарле ю кагирхоша, повесткаш йоагаю, медицински комиссе баха тигац. Дукхача кагийча наха шоай тайнан цIерашн шоай цIерашн хуаш, лечкъ е къайлагIа кхыча мехкашка дIаух.

Общественносто еш йола духьаленаш сов дукха хиларо корзадIаьккхад австралийски Iаьдал. «Дукхача наха аьннар де ца тугилга юхатохар» дукха халкъа духьалара керда законодательство сихдаь ярадаккха кийчдеш ба уж. ХIанзле а доккхий гIодаш детта стадаьд призывной пункташка регистраци яйта ца тигарах. «Форум» яхача австралийски кагирхой журнало хоам бу, гIодаш керда тIахьсхарий даьшта - новкъошта е байдда леларaш лечкъаш бола моттигаш хьаоцца ца тугача цеха е организацешта деттаж хилар. Авиационни пароходни компанешта тIадиллад эскаре тIахьенча ха йолаш болча маIача нахага билеташ ца доххилга, нагахьа санна цар паспорташ тIа дь йоагIаш йола полицейски белгало еце.

Ерригача континенте гIолла протеста болаш баьржаб Iаьдала австралийский граждански бокъонех гIертара духьала. Мехка вIашагIъеххай эскаре тIехьехачарен суд ечарен кагий нах кIалхарбахара новкъостал де цезаш йола группаш. Къаьст-къаьстача группай гIулакхашта лостам тел Австралийски машар дорабара комитеш.

З. ФЕДОНИНА. (АПН).

ЕВФРАТА ТIА А ХЬАХУРГЬЯ ГИГАНТ

ДАМАСК. (АПН соб корр.). Сире, Евфрат яхача хи тIа укх шера хьалье йоланьй йоккха электростанци, ирригационни кхыйолен гIирсаш шийна чудоацаш йола гидроузел. Массехк бетта йоккха болх чакхбаьккхаб советски Iарбийн специалисташа. Цун корреспондентага укх тайпа дийцар гидроузел хьальена керттерча советски эксперта заместителa А. Е. Горохова:

— Сентябрь бетта эксплуатаце дIалургья гIопна йола производствени базаш: гIишлой механизмаштен автотранспортан ремонт ю мастерскеш, складской помещенеш, из хидча дарглоаца наьхъаш. Цу объекташа йиш хулийтаргья ер шу чакхдоаллаш сунт тохаш йола дамбаш хьалъяра балхаш дIадоладе а ГЭС-а котлована чура лаьтта хьалтасса доладe а.

ГIирса гаьна йоацаш хьалъоттаргья нах баха поселок. Сирийски организацеша чIоагIа низаш оарцагIдаьхад инженераши болхлойн чуIеча моттигаца тар ва зу сихагIа Iалашбара.

ХIана гIирс хьалбеча метте советски специалисташа цхьана къахьегаш ба ши эзар сонгIа сирийцаш.

Цхьа ха яьнача гIолла Евфрата тIа хьалъоттаргья энергетически гигант.

Д. БАШИРОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш хургья, сайрийнарча сахьаташка цхьаццанахьа лоацача ханашка догIа делхаргда, дикъувакъа мег. Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк хургда, малхбалехьара цкъарчоа лаьгIа а болш, тIаккха гIаьхха хьекхаш мух хургба, республике гIолла 24—29 градуси Грозне 27—29 градуси йовхал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора заместитель **А. А. МЯКИЕВ.**

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
5 сентябрь

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен аьтталеладархо (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердалo» газетa обзор. 8.25 — ХIарий иллеши халкараши. 8.45 — Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дизаре кийчъдолуш (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Исповедь Мусха» яха Айдамирова дувцар (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Юрта боахама болхлошта дола концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.40 — Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дизарга из передача (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. Фильм. 18.35 — Мехкаьттахошта декхараш кхоачашду (нохчий меттала, эрсий меттала доаккх). 18.35 — Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дизарга. Халкъа дIадения вахар (нохчий меттала, эрсий меттала доаккх). 19.15 — Телевизионни кердадараш (гIалгIайн эрсийн меттала). 19.35 — Кинохроника (гIалгIай меттала доаккх). 19.50 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Передачай программа. 20.20 — «Н» яха ши господин». Художественни фильм.

РАДИО
6 сентябрь

6.20 — Нохч-ГIалгIайчен аьтталеладархо (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артиста Дагаев Валидин Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Магомедов Султанин концерт. 8.45 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Ленин ваьхача хенара музыка» яха передача (эрсий меттала). 16.40 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Шоана кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 17.30 — Наха баха цIенош хьалдеча кердача пайданегIа йолча материалех пайде эцара тIехьехьа йола передача (эрсий меттала). 17.45 — Колхоза культура пхи шу (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Дешархошта. «Къона декаецу» (гIалгIай меттала доаккх). 12.40 — Деши дато ха кхачанза долче берашта. Английски метта урок юхаэцар. 12.50 — Киножурнал. 13.00 — Литературни театр. 13.45 — Музыкальни киоск. 14.15 — Советски Эскарен Флотен бIухошта. «Тахан тхайнцa ду дая». 15.00 — «Бовргбоаца турпалаш» (нохчий меттала доаккх). 15.30 — БIухошта дола концерт. Танкистий денга. 16.30 — Советски литературан искусстван мастераш. Iилман популярни фильм «Маяковский». 17.15 — Ах бIаь шера тахьахьаш «1932 шу». 18.10 — «Метелица». Пушкина повестах йола телевизионни спектакль. 20.15 — Дунен халкъашта юкъера обзрени. 20.30 — Концерт. 21.15 — Передачай программа. 21.20 — «Лебединое озеро» яха документальни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-39-11; бехктинкана секретара—3-34-38; партийни ватарен, культурен, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-47-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-47-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02223. Заказ № 3708.